

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 13 (1898)

П'ятниця, 25 березня 2016 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

Надія Савченко у залі суду в Донецьку Ростовської області Росії. 21 березня 2016 року

«ВИРОКОМ МЕНІ ВОНИ ПІДПИСАЛИ СМЕРТНИЙ ВИРОК СОБІ»

22 березня Донецький міський суд Ростовської області Росії засудив громадянку України Надію Савченко до 22 років позбавлення волі. Також Надія Савченко присуджений штраф у сумі 30 тисяч рублів за «незаконний перетин кордону». Перед тим суд визнав Савченко винною у вбивстві двох російських журналістів.

Раніше російська прокуратура вимагала засудити Надію Савченко до 23 років ув'язнення, а захист — повністю виправдати.

Надію Савченко від липня 2014 року утримують у СІЗО в Росії. Її, зокрема, обвинувачують у вбивстві двох співробітників російського телебачення, які влітку 2014 року, без дозволу української влади, перебували під Луганськом. Савченко і її захист звинувачення відкидають і стверджують, що на момент загибелі російських журналістів її вже захопили сепаратисти, які потім примусово переправили її до Росії, але суд навіть не взяв до уваги наведені захистом беззаперечні докази невинуватості українки.

* * *

Адвокат Марк Фейгін оприлюднив у своєму Twitter лист своєї підзахисної Надії Савченко, написаний нею після ухвалення вироку російським судом. У цьому тексті Н. Савченко дякує «депутатам України і всім людям з України і Росії, які прийшли мене підтримати в день вироку».

«Це було класно! Ми зробили всім очевидне відкриття, що суд у Росії це не закон, а цирк шапіто», — зазначила українка.

«Судді і прокурори виглядали просто жалюгідні і після суду пішли заливати своє горе горілкою. Відмучились, думають вони. Насправді ж, вироком мені вони підписали смертний вирок собі», — стверджує Надія Савченко.

У зверненні до співвітчизників вона висловила сподівання, що «разом ми не покинемо в біді наших українців, полонених у Росії». (Продовження на 3-й стор.)

ФРОНТ УСЕРЕДИНІ КРАЇНИ

Валентин БУТ Розважаючи в минулій статті на тему того, чи справді стара Європа відступається від нас під тиском Путіна, зраджує Україну, ми мали нагоду пересвідчитися, що те не надто відповідає дійсності, точіше, зовсім не відповідає їй. Більше того, ми маємо факти, які переконливо доводять, що європейські країни, незважаючи на економічні втрати, які вони вже привели час зазнають від запроваджених проти Московії санкцій, тим не менш, поспішно відстоюють наші, а, певно ж, найперше свої інтереси. А втрати ті, з огляду на розміри закритого наразі ринку Московії, таки значні. Не дивно, що компанії, які втрачають великі мільйони, чинять значний тиск на свої уряди, вимагаючи якнайскорішого зняття санкцій.

Можемо, звісно, дорікати їм за нерозуміння, за черствосердість, за небажання увійти в наше скрутне становище, але... з чиєї вини воно стало скрутним? Хто своєю нездарною політикою доклався до того, що з економічно розвинутою, могутньою у військовому плані країні, дев'ятисотисячне військо якої мало на своєму озброєнні третій за потужністю ядерний потенціал у світі, Україну перетворено на найбіднішу країну Європи, економіка якої на сьогодні перебуває в ряду найвідсталіших африканських країн?

— Злодійкувата українська влада, — скажете і матимете цілковиту рацію. Захланність коаліції вчоращихся компартійних функціонерів, червоних директорів та бандитів буреюмів дев'яностих дуже швидко висотала з країни сили. Наши сили. Але ж хто, дозвольте спитати, всі ці роки приводив їх до влади? Хто легітимізував грабунок, який вони, не надто ховаючись, вчиняли

упродовж чверті століття? Якщо для когось «грабунок країни» звучить надто розплівчато, спитаю інакше: де були ви, коли різали на метал ваш завод, вашу фабрику, чому не опиралися, коли ваших товаришів виштовхували за заводську браму?

— Кожен думав за себе, кажете? Сподівався, що його та доля обмінє? Отож... Звинувачувати у своїх бідах когось — викоханого тобою ж

олігарха чи задоволеного своїм життям європейця, який не дуже розуміє, з якого дива він має через чиесь нехлюстство, через чиось позицію лукавого раба втрачати гарантовані прибуток, а то й платити з власної кишені, — звісно ж, не так дражливо, як проаналізувати справжні їхні причини. Але те варто зробити, принаймні для того, аби зі світу ілюзій повернутися до реалій цього недосконалого життя, де за свою долю відповідальні найперше ми самі.

На щастя, в Україні потроху відроджуються здорові сили. Це вони змили злочинний режим Януковича. Це вони, попри нездарність язикатих нікчем, які роками ошивались у владі, іменуючи себе демократичною опозицією, не дозволили здати агресору всю Україну. Це вони, попри їхні скажений спротив, намагаються сьогодні вивести країну зі смертельного піке, в які ті звалили її, продовжуючи грабунок навіть в умовах війни, в умовах, коли весь світ підставляє нам своє плече.

Але процеси противерзіння українського суспільства від летаргічного

"Тиждень -то дуже довгий час в політиці, брате..."

(Гарольд Вілсон)

"A week is a very long time in politics, bro!"

(Harold Wilson)

сну, навіяного надто довгим перебуванням у духовному рабстві, відбуваються неприпустимо повільно. Нова європейська Україна знемагає під тягарем учоращого. Воно, найперше, в головах переважної більшості українців — вашого і моого сусіди. Воно, немов клейка тягуча суміш з тупої байдужості, дитячого інфантілізму і лукавства холопа, що

не шукає волі, але доброго пана. Не відкдаючи всієї серйозності викликів, пов'язаних з тотальною корупцією, яка пронизує всю систему влади і становить сьогодні чи не найбільшу загрозу, загальмований стан переважної більшості українського суспільства за таких обставин викликає найбільшу тривогу. (Продовження на 4-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою пра-
во скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

КРИМЧАНИ У СУДІ НАМАГАЮТЬСЯ ДОВЕСТИ, що ОКУПАЦІЯ ПІВОСТРОВА ТА АТО НА ДОНБАСІ - ЦЕ ВІЙНА РОСІЇ З УКРАЇНОЮ

22 березня у Шевченківському районному суді Києва продовжився розгляд справи про встановлення факту збройної агресії Російської Федерації проти України. Цей судовий процес, який був розпочатий за позовом пра-возахисника Станіслава Батрина, триває вже більше року.

Цього разу до судової залі були запрошенні як свідки кримчани — безпосередні свідки зародження збройної агресії на півострові, наслідком якої стала окупація та проголошення Росією частини території України своєю власністю. Зокрема, на боці позивача свідчили: Андрій Сенченко — народний депутат України сьомого скликання, Ігор Воронченко — генерал-лейтенант Військово-Морських сил ЗС України, Андрій Щекун — один з координаторів руху «ЄвромайданКрим». Загалом протягом трьох годин було за- слухано шістьох свідків.

Участь у даній справі бе-

рутакож зацікавлені відомства: Служба безпеки України, Міністерство оборони України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство юстиції України, Генеральна прокуратура України, Антитерористичний центр при СБУ, Посольство Російської Федерації в Україні, Президент України в особі Адміністрації. Але вони у цій справі є фактично опонентами позивача, адже просять у суду не визнавати цей позов. На думку представників цих відомств, на сьогодні вже встановлено факт агресії і є достатньо докумен- тів, які визнають Росію збройно-агресором, зокрема, постанова Верховної Ради України, і тому цей факт доведення в суді не потребує.

Своєю чергою, ініціатор позову зауважив, що, зокрема, постанова Верховної Ради про визнання агресії РФ є потрібною, але це рішення є політичним і має декларативний характер. Адже цей документ

не передбачає грунтовної, хронологічно вибудуваної доказової бази фактичного перебування російських військ на території України, вчинення ними злочинних дій проти України і в тому числі злочинів проти людяністі.

«На таке рішення Ради ані Україна, ані її громадяни не зможуть спиратися у подальшому при захисті своєї індивідуальної правової позиції, якщо йдеться про громадянина, а також держава не зможе захистити свої позиції відносно територіальної цілісності в міжнародних інституціях», — констатував Станіслав Батрин.

Він також зазначив, що ця справа дає надзвичайну можливість викласти в єдиному судовому рішенні всі факти збройної агресії, до якого увійдуть докази від РНБО, СБУ, ГПУ, МВС, а також від організацій чи громадян. Саме у цьому судовому процесі ім може бути надана оцінка і правова кваліфікація, встановивши сотні фактів війни проти України регулярними військами РФ.

voicecrimea.com.ua

ООН ПІДТВЕРДИЛА, що на Донбасі воюють іноземці

Коло осіб, які належать до іноземних озброєних суб'єктів на Донбасі, широке: від добровольців до військовослужбовців — чоловіків та жінок, які отримують винагороду, від незалежних бойовиків до професійних військових. Про це йдеться у заяві Робочої групи ООН з питань використання найманів.

Зазначається, що наразі групі експертів відомо про при наймі 176 іноземців, чиї особи були встановлені, які є членами озброєних груп самопроголошених «ДНР» та «ЛНР». «Серед них велика кількість осіб з

Російської Федерації, а також серед інших — із Сербії, Білорусі, Франції та Італії. Серед бойовиків були й жінки, однак у значно меншій кількості», — йдеться у повідомленні.

При цьому експерти не змогли встановити приналежність бойовиків до приватних військових кампаній, які заборонені в Україні на законодавчому рівні. Стало відомо, що Робоча група ООН з питань використання найманів надала Раді ООН з прав людини доповідь про свій візит у вересні 2016 року.

www.unian.ua

ПРЕЗИДЕНТ ЗАТВЕРДИВ НОВУ КОНЦЕПЦІЮ РОЗВИТКУ СЕКТОРА БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ: ГОЛОВНА ЗАГРОЗА — РОСІЯ

Президент України Петро Порошенко підписав указ, яким увійшов у дію рішення Ради національної безпеки й оборони від 4 березня «Про Концепцію розвитку сектора безпеки й оборони України».

Як повідомили УНІАН у прес-службі президента, основною метою реформування та розвитку сектора безпеки й оборони визначенено формування та підтримання спроможностей, що дасть змогу гарантовано забезпечити адекватне і гнучке реагування на весь спектр загроз національній безпеці України, раціонально використовуючи наявні у державі можливості і ресурси.

Згідно з документом, найбільш актуальними у середньостроковій перспективі залишатимуться, зокрема, загроза агресивних дій Росії для виснаження української економіки і підтримки суспільно-політичної стабільності з метою знищення України і захоплення її території, за-

стосуванням військової сили, а також технологій гібридної війни; тимчасова окупація РФ території Криму та подальшій її дестабілізації обстановки у Балто-Чорноморсько-Каспійському регіоні.

Також загрозами для України є розвідувально-підривна і диверсійна діяльність Росії та інших держав і дій, спрямовані на розпаливання міжетнічної, міжконфесійної, соціальної ворожнечі і ненависті, сепаратизму і тероризму, створення і всебічна підтримка маріонеткових квазідержавних утворень на тимчасово окупованій території частини Донецької та Луганської областей; нарощування РФ військових угруповань поблизу державного кордону України та на тимчасово окупованій українській території, у тому числі розміщення на півострові Крим тактичної ядерної зброї; діяльність на території України екстремістських злочинних угруповань РНБО.

Як повідомлялося, 22 березня в Брюсселі відбулася серія терактів. Федеральний прокурор Бельгії Фредерік ван Леу офіційно заявив, що три вибухи в Брюсселі були терактами. Він також повідомив, що один з вибухів в аеропорті був здійснений терористом-смертником. За останніми даними, загинули 34 людини.

Президент України направив співчуття Його Королівській Величності Королю бельгійців Філіпу у зв'язку із загибеллю людей в результаті терактів у Брюсселі. Петро Порошенко висловив співчуття та слова підтримки від імені народу України сім'ям загиблих і побажав якнайшвидшого одужання усім постраждалим у результаті терористичних актів, які сталися у вівторок.

У відповідь на це з боку російських чиновників поспалися відверті образи. Зокрема, прем'єр-міністр Росії Дмитро Медведєв на своїй сторінці в Facebook обізвав Грицака «недоумком». А керівник адміністрації росій-

ського президента Сергій Іванов назвав главу СБУ «дегенератом». Також прокоментувала припущення голови СБУ офіційний представник МЗС РФ Марія Захарова, назвавши Грицака «нелюдом». А представник СК РФ Володимир Маркін назвав позицію керівниця СБУ «божевільною і дурною».

«Сьогодні всі знають, що на стику цих двох плит неможливо будувати міст, тому що вони рухаються весь час. А ми живемо цією казкою. Відповідь проста, вона лежить на поверхні. Чому міст не побудували? Тому що його неможливо побудувати там!» — наголосив він.

НА СЬОГОДНІ НЕМАС ЗГУРТОВАНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ВОЛІ ДЕРЖАВИ У БАЖАННІ ДЕОКУПУВАТИ КРИМ

Про це сказав на прес-конференції «Крим на міжнародному порядку денного» колишній урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини Борис Бабін.

За словами Бабіна, міжнародні заходи щодо деокупації Криму не є панацеєю. «Безумовно, Крим не буде звільнений виключно через міжнародні заходи, але їхня відсутність також унеможливе звільнення наших територій», — додав експерт. Він також зазначив, що на сьогодні ще немає загальній згуртованої народної волі щодо деокупації Криму, а також немає великого інтересу бізнесу до цього процесу.

Бабін вважає, що необхідно почати з внутрішніх заходів, бо без внутрішнього порядку денного жодні міжнародні заходи, жодні спілкування з партнерами приреченні на не-вдачу. «Якщо ми кажемо, що це — окуповані території, якщо ми кажемо, що це — держава-агресор, ми маємо відповідно ставитися до цих територій. Не можна казати про державу-агресора і мати з нею дипломатичні відносини, щоденно 15 пасажирських потягів у сполученні. Вибачте, жодна іноземна держава це ніколи не сприйматиме всерйоз», — додав він.

Крім того, за словами експерта, відсутність потужних Збройних Сил України автоматично унеможливе будь-яку можливість деокупації Криму в майбутньому.

За словами Бабіна, міжнародні заходи щодо деокупації Криму можна розподілити на заходи міжнародно-правового характеру і заходи санкційного характеру.

«Якщо взяти міжнародно-правові заходи, це насамперед звернення до міжнародних інституцій, це міжнародний Кримінальний суд, Європейський суд з прав людини, міжнародні організації», — додав він.

Бабін також зазначив, що діяльність України в Європейському суді з прав людини не має ефективної підтримки всередині держави. «Якщо порівняти інституційну спроможність України та РФ в Страсбурзі, починаючи від кількості штату, рівня матеріального забезпечення, зарплат, це просто абсолютно різні виміри. І як в таких умовах казати, що ми можемо щось виграти...» — додав він. (УНІАН)

АКСЬОНОВ «ПОХОВАВ» КЕРЧЕНСЬКИЙ МІСТ І ВЖЕ ХОЧЕ ТУНЕЛЬ...

Ставленник Кремля в анексованому Криму Сергій Аксьонов нарікає, що Керченський міст не вдається побудувати без згоди України. Про це пише «Комерсант».

«Аксьонов заявив, що для будівництва мосту потрібна згода України, якої Київ не даст, і запропонував будувати тунель», — йдеться в статті. Таким чином, констатує відсутність ситуації навколо будівництва Керченського мосту стає все більш заплутаною. Експерти з морського права підтверджують, що чинні договори вимагають узгодити проект мосту з Україною, і кажуть, що Київ має право оскаржити будівництво в міжнародних судах.

За словами Аксьонова, будівництво підземного переходу буде дешевше і погодження не потребує. Інші представники так званої «влади Криму» теж проти мосту: у жовтні представник при президенті РФ Георгій Мурадов називав будівництво мосту

«ВИРОКОМ МЕНІ ВОНИ ПІДПИСАЛИ СМЕРТНИЙ ВИРОК СОБІ...»

(Продовження.
Поч. на 1-й стор.)

Також у цьому листі Н. Савченко подякувала російським адвокатам Марку Фейгіну, Миколі Полозову та Іллі Новикову за захист у суді. Окремо вона згадала сестру Віру і наголосила, що «якби в мене не було такої сестри, вже давно б не було мене».

Адвокат Фейгін також поширив заяву Надії Савченко, в якій вона доручас цьому захисникові й далі представляти її інтереси, але забороняє «подавати апеляцію, прохання про помилування, визнання провини».

* * *

Президент України Петро Порошенко заявив, що під час зустрічі у «нормандському форматі» президент РФ Володимир Путін заявляв, що після так званого судового рішення поверне льотчицю і народного депутата Надію Савченко Україні. Про це йдеється у заяві, опублікованій на сайті президента.

П. Порошенко підкреслив, що «настав момент виконати цю обіцянку». «Я, своєю чергою, готовий передати Росії двох російських військовослужбовців, затриманих на нашій території за їхню участю у збройній агресії проти України. Судовий розгляд інших справ перебуває на фінальній стадії. Одразу після іхнього завершення я готовий шляхом відповідних процедур забезпечити їхній візд до РФ», — запевнив він.

* * *

Суд у Росії над незаконно утримуваною українською льотчицею Надією Савченко — при-

ного звільнення українки будуть донесені до російської сторони під час візиту до Москви Держсекретаря США Джона Керрі.

Глава держави звернув увагу на розроблений Україною «Список Савченко», до якого включені особи, які фабрикували справу проти неї.

* * *

Президент України Петро Порошенко заявив, що під час зустрічі у «нормандському форматі» президент РФ Володимир Путін заявляв, що після так званого судового рішення поверне льотчицю і народного депутата Надію Савченко Україні. Про це йдеється у заяві, опублікованій на сайті президента.

П. Порошенко підкреслив, що «настав момент виконати цю обіцянку». «Я, своєю чергою, готовий передати Росії двох російських військовослужбовців, затриманих на нашій території за їхню участю у збройній агресії проти України. Судовий розгляд інших справ перебуває на фінальній стадії. Одразу після іхнього завершення я готовий шляхом відповідних процедур забезпечити їхній візд до РФ», — запевнив він.

* * *

Сторони скоординували позиції з метою якнайкоріншого повернення Надії Савченко в Україну. Віце-президент США запевнив, що відповідні сигнали щодо негай-

клад показового процесу члена Сталіна. Про це заявила співголова «Зелених» — Європейського вільного альянсу Ребекка Хармс, передає «Європейська правда».

«Згідно з нормами міжнародного права цього судового процесу взагалі не повинно бути», — підкреслила вона.

За її словами, процес характеризувався численними порушеннями з боку обвинувачення, коли докази захищуються ігнорувалися.

«Процес демонструє приголомшливе подібність із показовими процесами часів сталінізму», — підкреслила Ребекка Хармс.

«ЄС треба терміново використати усі доступні дипломатичні засоби для забезпечення звільнення Савченко», — заявила євродепутат Ребекка Хармс.

«Євросоюз наполягає на звільненні російською владою українською льотчиці Надії Савченко. Про це в середу заявила Верховний представник ЄС із закордонних справ Федеріка Могеріні, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

«Ми продовжуємо приєднувати наші голоси до багатьох інших у всьому світі, які закликають російську владу негайно і беззастережно звільнити Савченко з гуманітар-

ніх міркувань, а також згідно з «Пакетом заходів щодо реалізації Мінських домовленостей» і зобов'язанням за ним звільнити всіх заручників і затриманих осіб, пов'язаних з конфліктом у східній частині України», — йдеється в заяві Могеріні.

У документі наголошується, що, незважаючи на численні заклики, Савченко була засуджена. За словами Могеріні, вимога ЄС стосується «всіх інших українських громадян, незаконно затриманих у Росії, в тому числі Олега Сенцова та Олександра Кольченка, яким має бути гарантовано безпечне повернення в Україну».

Як відомо, міжнародна пра-

Політична карикатура Олексія Кустовського

возахисна організація «Human Rights Watch» раніше зазначила, що суд над Савченко проходив з багатьма кричущими порушеннями, тому вирок повинен бути скасований. З таким закликом виступила велика кількість західних країн і окремих політиків.

* * *

Україна оголосить у міжнародний розшук та розпочне заочне засудження суддів та прокурорів, які брали участь у засудженні льотчиці та народного депутата Надії Савченко.

Як передає кореспондент УНІАН, про це на брифінгу в Києві повідомив прокурор

Генеральної прокуратури України Владислав Кущенко.

За його словами, російська сторона на вимогу української не повідомляла про підозри слідчим прокурорам та суддям, які порушували проти Савченко кримінальну справу, обирали її у Басманному районному суді Москви за побіжний захід. А отже, є вірогідність того, що і посадовцям, які брали участь в судовому процесі в місті Донецьк Ростовської області, російська сторона теж

не повідомить про підозру. «У Росії два моменти: або виконати це міжнародне домовлення, або відмовити в ньому. Після того, як буде відмова, а ми прогнозуємо, що буде відмова, ми звернемось до Інтерполу для оголошення цих осіб у міжнародний розшук, і це даст нам можливість заочного засудження, після чого триватиме розшук для того, щоб ці особи відбували покарання. Це може бути через п'ять, десять років, адже кожен режим, і режим Путіна в тому числі, завершується, а ці особи будуть розшукуватися і це ім буде на все життя, поки їх не знайдуть. Це такий ім «лист щастя» у найближче майбутнє», — сказав В. Кущенко.

гулагівського минулого: «Не вір, не бійся, не проси», написані Надією в одному з недавніх листів на Батьківщину, знову в ціні. Та, по суті, і не знецінювалися ніколи. І кожен з нас має запам'ятати їх як девіз свого повсякденного життя. А влада — у своїх відносинах зі світовими лідерами.

3. Шо суд ворога — він завжди неправний, і покарання у путінській Росії не залежить ні від провини, ні від покаяння, ні від співпраці з окупантами. Вся суть будь-якого тоталітарного суспільства в тому, що людина не може вплинути на власну долю нічим — ні своєю поведінкою, ні поглядами, ні плавуванням перед вождем.

4. Шо єдина реальна свобода — це свобода розгорядитися своїм життям на власній розсуд. Саме тому смерть воїна — це ніколи не перемога його супротивника, а перемога — це коли поверхений просить про пощауду.

5. Шо навіть у найбрутальніших умовах, далеко від Батьківщини і перед довгими роками катарги можна залишатися людиною і не втрачати гостроти розуму й силі духу. Для тих, кому сьогодні важко, хто залишився без рук і ніг, хто втратив на війні близьких, — це велика підмога. Коли ми стогнемо від високих тарифів, давайте подумаемо: а я їй Там?

6. Шо є й не дуже приємні уроки — що завжди знайдуться заєднисники, які доводитимуть, що герой зовсім і не герой, нарікати матері і сестрі за прохання про земельну ділянку у Голосієво. І завжди знайдеться «добра бабуся Яна Гуса», яка дбайливо підкладатиме хмиз у бафти для еретика.

На наших очах народжується нова українська історія. До її написання причетні багато людей, і ті, кого зараз немає серед нас, і ті, хто страждає в застінках ЛДНР, і ті, хто буде модерну Україну. Але історія завжди персоніфікована. Наши діти й онуки вивчатимуть наше сьогодення за життям і вчинками людей-легенд. Чи зможе Надія залишитись такою, коли повернеться, чи не випустить той пррапор з рук?

Й буде важко. І буде спокуса розтриняти цей капітал на політичні цілі. Оскільки народ і зрозуміє, що є дві Надії Савченко, і, можливо, це когось розчарує. Але подальша доля її та її імені залежатиме вже від неї. І від нас.

Але це все острахи майбутнього. Поки що у нас одна мета — свободу Надії Савченко!

Євген ЯКУНОВ

ukrinform.ua

СУД НАД САВЧЕНКО. ВІД ІНКВІЗИЦІЇ ДО ПУТИНА

пізно роздивилася політтехнологію ворога, реагувала на події як на відомтися визнання нею своєї вини, показати на весь світ, як розмазує по щоках слози каяття. (Як показували інші, відпущену полонянку — і ті примили рік на підвалі, аби радувати росіян картинкою ридань агента «Правого сектора»). Це підтримало би путінський режим, як свіжа кров Дракулу, омолодило б краче всякої боткоса. І головне — показало б рабам імперії: ніхто не встоїть перед «руським міром» з його катівнями і заплічними справами майстри.

Планка неймовіро високо піднята з обох сторін. Чи витримає Надія? Чи витримає українська влада, вина якої не в тому, що використовує ситуацію з політтехнологічними цілями, а саме навпаки — у тому, що

людина, молода, гарна жінка, з нелегким характером, незаслужено кинута у в'язницю, яка руйнує її тіло і здоров'я. Вона веде свою болісну боротьбу за людські права і гідність, піддається принизливим обшукам та допитам. Із невід'ємними відторгами прозаїчними і прихованими від загалу хронічними хворобами. Можливо, не така сильна усередині себе, яка, можливо, плаче, коли ніхто не бачить.

І як живі жінці ми були вдячні їй за те, що припинила сухе голодування, що залишилася жити для всіх нас. Але десь у глибині душі затаївся докір: чи не піддалася на провокацию ФСБ, чи не пішла на поступки? Відчуваючи її живу душу, плачемо, коли бачимо написане нею з клітки: «Люблю Україну, сильно». Але і не розуміємо її хуліганського жесту з виставленням середнім пальцем — чи годиться так офіцеру ЗСУ?

А все тому, що є інша Савченко. Ідеал мужності і стійкості, людина із крици і алмазу. Вони світла в бліскучих обладунках і з прекрасним лицем. Льотчиця. Боєць добровольчого батальйону. Ветеран миротворчої місії ООН. Член постійної делегації при ПАРЄ. На судилищі — завжди зібрана, вміло відбиває випади звинувачення. (Жанна д'Арк, як сідічать архіви, під час допитів не потрапила у жодну теологічну пастку, розставлену інквізиторами!).

На відміну від своєї видатної попередниці, Надія Савченко не вигравала жодної військової битви. Але героями дуже часто стають зовсім не полководці, а ті, хто у тра-

бальді починає кар'єру звичайним піратом, національний герой Болгарії Васил Левski вбивав турецьких суддів. Національний герой Мексики Панчо Вілья грабував американські банки. Надія на цьому тлі — справжній янгол.

Українці вслухають в кожне її слово, сказане на суді. Слухають кожну букву, кожну кому. Надія виробила свій власний стиль поведінки і комунікації з окупантами, і її досвід дуже важливий. Адже хто знає, можливо, і наша війна з Росією виявиться сторічною?

Українську аристократію знищували віками. Новій, тій, що народжується в боях, треба заново вчитися тому, що полон — це теж війна. Не зінаватися у всьому, щоб тільки уникнути тортур, не тікати у теплій сittiy російським полоном, щоб відпочити і підлікуватися (як було у перші місяці війни), не йти на змову. На прикладі Надії гартуються традиції офіцерської честі.

Два роки Надії боротьби з путінським режимом відкрили нам чимало істин про те,

1. Шо найвпливовішого садиста сучасності можна не боятися, говорити з ним на рівних, незважаючи на те, що ти — в клітці, а він — у Кремлі. Та ви помітили: для тих крихти цивілізованого суспільства, що ще можна назбирати в Росії, Надія Савченко стала чи не зорею-дороговказом. Вони їй пишуть, стоять, нехай в боязях, але пікетах на її захист. Співають гімн біля кремлівських стін — наш гімн. Це вже крихітна, але перемога!

2. Шо слова з далекого сталінсько-

ФРОНТ УСЕРЕДИНІ КРАЇНИ

(Продовження. Поч. на 1-й стор.)

Чим пробудити тебе, українцю? Нагадуванням про Запорозьку Січ, де система демократії бездоганно працювала ще тоді, коли Європа була ледь не суцільною самодержавною, про цілі покоління гордих Січових лицарів, слава яких громіла по всьому світу? Але ж чи багато нині їхніх нащадків серед народу греческої і грекобразів, потомствених хохлів, ладніх миритися з будь-якою владою, що живих адептів покійної комуни та порідя щедро підслюпаних у наш край московитів, які упродовж віків, живучи на нашій землі, зневажало і нищило нас?

Думаю, значно доречнішим буде нагадування про відповідальність перед твоїми дітьми і поколіннями їхніх дітей, яким наші съогоднішні «успішні менеджери» свідомо чи несвідомо готують роль як не холопів Великої Московії, то знатних бананерів для Європи, адже за існуючу політику Україна скочується, що наскінше, до аграрного придатку Європи, що найгірше, до втрати навіть тієї формальної незалежності, яку свого часу подарувала нам доля.

Все сьогодні випускники українських вишів не знаходять застосування набутим спеціальностям, змушені або шукати роботу за кордоном, або ж занедбати набуті знання. Навіть якщо обмінути ту неоднозначну обставину, що у такий спосіб бідна країна, яка сама не в змозі скористатися послугами кваліфікованих фахівців, власним котлом (а це великий мільйард!) готує їх для інших країн, то такий стан речей будь-де у світі є неприйнятним. Так само неприйнятним, як занедбання та руйнація потенціалу, на побудову якого країни витрачають десятиліття, а то й століття.

Ми вже, певно, призабули, що не так давно Україна була серед небагатьох держав-дослідників космосу, брала участь у міжнародних проектах, таких, як Sea Launch, що наші корабельні в Миколаєві, Херсоні, Севастополі, Керчі випускали потужні бойові кораблі, конкурентоспроможні цивільні судна, що світовим рекордсменом вантажопідйомності серед транспортних літаків була і досі залишається наша «Мрія»...

Шкода молоді, позбавленої перспектив в уласній країні, але не менше шкода високочолих науковців, видатних інженерів, унікальних фахівців у кожній з названих і в багатьох неназваних галузях. Де вони тепер? Хтось вийшов за кордон, хтось подався в дрібний бізнес, будуючи замість авіасіців та лайнерів прогулянкові яхти, хтось, звеличивши державу своїми творчими заслугами, на старості змагається зі смертю, намагаючись вижити на пенсію еквівалентну п'ятдесяти-ста доларам, де шість відсотків підвищення соціальних стандартів від нашого неперевершеного прем'єра виглядають справжньою манною небесною. Держава, де за еліту визнають як не пронирливих злодіїв, то захланих вузьколобих генделярів, не потребує їхніх послуг. Державі привладних швондерів не потрібні, насправді, ані освічені громадяни, ані здорові націона, ані її творчий потенціал. Видатки на освіту, на культуру, на охорону здоров'я беззаперечно те підтверджують.

Неймовірна річ — держава, мову якої низили упродовж віків, не робить нічого задля захисту і розвитку свого найважливішого атрибута. За чверть століття Незалежності так і не створено спеціалізованих технічних словників у галузях, куди «калинова», унаслідок кілька-сотлітньої політики русифікації, просто не допускалася. Соромно сказати, але навіть у галузі художньої літератури, з її потужним письменницьким потенціалом, тиражі української книжки, попри десятки задекларованих у Краю видавництв, значно впали навіть порівняно з часами русифікатора Шербіцького. Натомість книгарні перевопнені часто низькопробною продукцією Московії. Що ж відбу-

вається, панове? У всі часи саме письменники були провідниками нації, її совістю, честю, осердям її філософського самосприйняття. Пописання на те, що, мовляв, «книжка своє віджила, що нині є Мережа, де стільки всього», абсурдні хоча б уже тому, що це речі різних порядків, і для того, щоб з'явитися в тій же Мережі, книжка має бути спершу написана.

Так, те, що відбувається в сьогоднішньому світі з книговиданням, важко назвати яскравим злетом, а втім, продукція тисяч і тисяч видавництв продовжує знаходити свою відчайдічного читача, десятки тисяч письменників продовжують створювати інтелектуальний простір своєї нації. І це справді важливо, адже сила слова завоює світ куди надійніше, аніж сила зброй. Силою зброй можна завоювати якісь клапти території, але утримати його якісь довший час можна лише силовою слова.

Інтерполюючи сказане на наші реалії, можна стверджувати, що однією лише експансією свого слова Московська імперія і доситьгодні продовжує утримувати у сфері свого впливу помисли значної частини українських громадян.

На жаль, нашими суперпатріотами за два роки свого перебування у владі мало що зроблено, аби хоч якось вправити мовну ситуацію, яка й надалі продовжує нависати надоковальним мечем над цілим Краєм. Те, що новоявлений Голова ВР пан Турчинов так і не підписав уже ухвалений депутатами 23 лютого 2014 року закон «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про засади державної мовної політики», ще можна було хоч якось пояснити з огляду на кrizovу ситуацію тих днів. Але чим пояснити функціонування цього одіозного закону сьогодні, в часі прямої агресії Московії? Чим пояснити що було зроблено надійністю, якій вже в червні 2014 року відмовився від правомовності? Цим документом змін до Конституції України щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування, в якому російській мові надається непрописаний в українському законодавстві «спеціальний статус»? Але ж це є нічим іншим, як спробою закріпити в Конституції сумнозвісний закон. То що — справа Колесніченка-Ківалова живе і процвітає? Мимоволі виникає враження, що наша неукраїнська вла-

да продовжує і далі підігрувати ворогові, ігноруючи законні інтереси нації.

Ось що один велими показовий приклад самовіданої боротьби нашої шляхи зі своїм народом. Редакція всеукраїнської газети, тиженівника «Кримська світлиця», яка після беззоромної здачі нашою мегапатріотичною владою Криму залишилась на півострові і продовжила випускати газету, шотижки здаючи чергове її число, надсилаючи його, повністю готове до друку, до своїх співзасновників — до Міністерства культури, Газетно-журналного видаєння, до друкарні, тривалий час була геть позбавлена чиновничої уваги — жодної відповіді, жодних контактів. А проте, доки газету в Києві продовжували друкувати, редакція не надто побивалася тією неувагою — державні люди, державні клопоти...

В лютому 2015 року надійшло повідомлення. Гадаєте, то була по-добра як головному редактору та його нечисленній команді за те, що в умовах окупації продовжували випускати на півострові українську газету? Аякже! Повідомлялось, що Київ не зможе далі друкувати газету, осільки дозвіл друкувати її до Криму немає можливості. Воно, звісно, можливість — то така річ, що з'являється лише там, де є бажання, але тодішньому гендиректору ГЖВ пану Ратушному очевидно якось не стало на думку, що пекуча тема Криму, яка хвилює людей на інших континентах аж так, що уряд тих країн запроваджує санкції проти агресора, може хоч якось зацікавити решту української громади — ту, що мешкає північніше Перекопу. Виникло таке враження, що владі кримоздавців українська газета, яка не полишила Крим, була живим докором, такою собі кісткою в ситому на загал горлі. Ще якби вона писала лише про шаровари-вишиванки та проблеми «калинової», а то ж теж туди — в політику! Більше того, з деяких її матеріалів випливало, що анексія — то не стільки заслуга Путіна, скільки заслуга власної влади, яка лесятиліттями провадила до того. Чи можна було таке стерпіти! Отож з лютого 2015-го незговірливій редакції... припинили виплачувати зарплату. Начувайтесь, мовляв!

Начальство приходить і йде. «Світлиця», яка пережила чотирьох президентів і цілу купу прем'єрів, відійде

пережила неодноразові спроби влади переформатувати її, з честью пройшла через ініційовані привладними короїдами прокурорські перевірки і суди, по-філософськи поставилася до того. Робота продовжувалася. Щотижня редакція видавала чергове число газети, надсилаючи готовий до друку прямірник співзасновникам та друкарні. Але виходила вона відтепер лише в електронному образі на своєму сайті <http://svitlytsia.crimea.ua/>

З Києва та було сприйнято з явним роздратуванням. Впертість затятих борзописців переходила всі межі, тож у травні минулого року генеральний директор Національного газетно-журналного видавництва пан Ратушний видав наказ про переведення редакції з Сімферополя до Києва. Щоправда, велике питання до самого пана Ратушного, який невдовзі після видання цього наказу кинувся у біга, переховувався від правоохоронних органів, прихопивши з собою печатку НГЖВ, не давав підстав сприяти той наказ з належною пошаною.

Ще раніше, в лютому 2015 року заступник міністра культури такий собі пан Карандеев, відповідаючи на стривоженого листа голови Наукового товариства імені Тараса Шевченка міста Львова пана Романа Кушніра щодо долі «Світлиці», писав відверто неправду, пояснюючи, що «...сьогодні газета «Кримська світлиця» не може виконувати свою основну функцію — задоволення інформаційних запитів громадян України, що проживають (чому не мешкають? — В.Б.) на окупованій території АР Крим, та мешканців інших регіонів України, осільки редакція газети, яка розміщувалася у м. Сімферополі, припинила своє існування».

Якщо ж Міністерство культури просто хотіло зекономити кошти бюджету, прикривши «Світлицю», про що наприкінці того листа згадує пан Карандеев, то це зовсім інша річ, і ми з розумінням до цього поставимося. Більше того, можна було б принагідно порадити нездогадливому українському уряду зекономити значно більші кошти, припинивши, скажімо, фінансування війська.

14 березня цього року тепер вже генеральний директор НГЖВ пан Андрій Щекун, очевидно ж, в благих міркуваннях членів редакції «КС», які на окупованій території постійно перебувають під загрозою, в свою чергу видає наказ про переведення редакції «Кримської світлиці» з Сімферополя до Києва...

Грецькі міфи розповідають, що Гераклові вдалося перемогти Антея, лише відірвавши його від матери-Землі. Але ж ми начебто діти однієї землі. Чому ж ми продовжуємо поборювати одне одного на відь у часі, коли на нас навалився ворог? Чи не тому, що міцно вкорінена у всі структури української влади п'ята колона, яка намагалася знищити «Світлицю» в попередні часи, продовжує свою справу й сьогодні, тиснучи вже на нового генерального директора? Але хіба втрата офісу за таких обставин означає, що редакція припинила свою діяльність? Хіба щотижневі числа «КС», що постійно надходили і досі надходять до Міністерства культури, не є доказом того, що «Світлиця» живе і бореться?

Щодо задоволення інформаційних запитів українців у Криму та на материковій Україні, то тисячі відвідувачів сайту газети є кращим

доказом сталого попиту на ней. Попираючись на те, що, за даними ДП «Преса», на лютій 2015 року число передплатників «КС» на материковій частині України складало трохи більше 200, пан Карандеев далі пише: «Враховуючи вищезазначене, а також з огляду на скорочення фінансування і заборгованість перед друкарнею, ухвалено рішення про тимчасове переведення із 6 лютого 2015 року газети «Кримська світлиця» в електронний формат». Чекайте, але хіба передплатна політика не є прерогативою того ж міністерства, точніше, підпорядкованого іому НГЖВ та його маркетингового відділу? Хіба заборгованість перед друкарнею, на яку посилається пан Карандеев, не була наслідком незадовільної роботи того самого маркетингового відділу, який доклав належних зусиль для поширення газети?

Якщо ж Міністерство культури просто хотіло зекономити кошти бюджету, прикривши «Світлицю», про що наприкінці того листа згадує пан Карандеев, то це зовсім інша річ, і ми з розумінням до цього поставимося. Більше того, можна було б принагідно порадити нездогадливому українському уряду зекономити значно більші кошти, припинивши, скажімо, фінансування війська.

14 березня цього року тепер вже генеральний директор НГЖВ пан Андрій Щекун, очевидно ж, в благих міркуваннях членів редакції «КС», які на окупованій території постійно перебувають під загрозою, в свою чергу видає наказ про переведення редакції «Кримської світлиці» з Сімферополя до Києва...

Грецькі міфи розповідають, що Гераклові вдалося перемогти Антея, лише відірвавши його від матери-Землі. Але ж ми начебто діти однієї землі. Чому ж ми продовжуємо поборювати одне одного на відь у часі, коли на нас навалився ворог? Чи не тому, що міцно вкорінена у всі структури української влади п'ята колона, яка намагалася знищити «Світлицю» в попередні часи, продовжує свою справу й сьогодні, тиснучи вже на нового генерального директора? Але хіба втрата офісу за таких обставин означає, що редакція припинила свою діяльність?

(Закінчення на 5-й стор.)

ПРАКТИЧНО ВІД САМОГО ПОЧАТКУ СВОГО ЗАСНУВАННЯ ВСЬОЇХ — ЗМУШЕНА БУЛА ВЕСТИ БОРОТЬБУ НА ДВОХ ФРОНТАХ, КРИМСЬКОМУ І КИЇВСЬКОМУ, ДОМАГАЮЧИСЬ ВІД ВЛАДИ УВАГИ І ДЕРЖАВНИЦЬКОГО СТАВЛЕННЯ ДЕСЯТИРІЧНОЇ ДАВНИНИ. ДЕТАЛЬНІША ІНФОРМАЦІЯ — НА НАШОМУ САЙТІ: <http://svitlytsia.crimea.ua/>

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ТА ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА
КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЧИ Е В ЦІЄЙ ВЛАД

Щось дивне, насправді, відбувається в Краю, коли «патріоти» здають ворогу Крим, коли для братерської допомоги окупантій владі оголошують півострів вільною економічною зоною, коли нижче рівня землі опускають рівень життя народу, втічи знецініши національну валюту і водночас піднявши ледь не до небес комунальні тарифи, коли у час війни, яку не визнають війною, через голови вбітих, покалічених, полонених, через голови віді і сиріт вільно гендлюють з агресором, коли депутати з фракції прем'єра на очах у всієї країні займаються рейдерством, відверто на мільярди грабують державу, коли сам прем'єр закопує в землю 400 мільйонів, вибудовуючи такий собі китайський мур у вигляді канави на межі з Московією, коли президент мертвю хваткою тримається за свого ставленника в Генеральній прокуратурі, яка є уособленням корупції в Краю, коли...

На жаль, це речення можна продовжувати, здається, безкінечно, але повернімося до початку цієї статті. Західний світ платить свою ціну за підтримку України і поки що твердо стоїть на її боці. Але чи довго таке може тривати, коли, з одного боку, на урядах Заходу тиснуть власні компанії, які зазнають внаслідок того протистояння значних втрат, а з іншого боку, всіма засобами — від дипломатичних до підкілимінних включно, як можна розуміти, з підкупом та добре скординованими терактами, які вже набувають масового характеру (Париж, Стамбул, Брюссель), підриваючи довіру до демократичних урядів, готуючи ґрунт для приходу до влади ультраправих на кшталт згадуваного в минулому числі «КС» Норберта Гофера з АПС чи Дональда Трампа в США, шалено тисне Московія?

За таких обставин кожна хвилина невеликої шпарки часу, яку доляє ще тримає для України, є воїтину безцінною. Ми ж продовжуємо й далі бездарно витрачати дорогоцінні міті на споглядання гидотного барабання нашої неадекватної влади у болоті корупції, в якому вона застягла по самісінкі вуха. Але чи довго Захід підтримуватиме нас, коли бачитиме, що кошти, які він надає, розгребаються, а люді і далі толерують грабіжників?

Валентин БУТ

P.S. Цей вірш був написаний ще 10 років тому — і ніби зупинився час...

* * *

Щось не те і не так
Повелося на білому світі,
Як любов'ю торгують
За пару дрібних срібняків,
Якщо пробують гідність
У блазніві шати врядити,
В справедливості мантію
Вбрали захланні вовків.
Щось не те і не так,
Раз забуто про давнюю славу,
Раз співаем все рідше
Своїх колискових пісень,
Якщо рабства тавро
Ще сприймають за цяцьку яскраву
І плетуть словослов'я
Тому, що струхлявло впень.

Щось не те і не так,
Якщо нице хамло шовініста
Лле безкарно отруті
У юні дитячі серця,
Якщо віру в людей,
В справедливість і помисли чисті
Розпинають і далі
І тому не видно кінця.

Щось не те і не так,
Якщо пагіння давнього роду
Має в отчому домі
Терпіти від зайди хулу,
Щось, напевно, не так,
Терпливий вкраїнський народе,
Бо бур'ян заважає
Рости молодому зелу.
Щось зловісне є в тім,
Як погрудя ревнителя волі
Обпалиюже вкторе
Отара «певцов языка» —
Схоже так, що отим,
Хто зітхає за брудом неволі,
Наша воля страшніша
Затінків чиків ЧК.
Щось, панове, не так,
Якщо влада цілунком Іуди
Віддає свій народ
На поталу імперській юрбі...
Чи ж ми знову підем
В драговину брехні і облуди?
О, мій роде, прокинься
І шануйся, бо час, далебі!

16.04.2006 р.

КРИМСЬКЕ ПИТАННЯ В ООН

До других роковин окупанції Росією Криму 18 березня 2016 року в Нью-Йорку у штаб-квартирі ООН з ініціативи України відбулося засідання Ради Безпеки ООН у форматі Appia, присвячене питанню дотримання прав людини на півострові. Про це повідомляє департамент політики і комунікацій Міністерства закордонних справ України.

Як зазначається в повідомленні, захід, в якому взяли участь Верховний комісар ООН з прав людини Зайд Аль-Хусейн, Уповноважений Президента України у справах кримськотатарського народу Мустафа Джемілев, президент «Freedom House» Марк Лагон, голова Кримської правозахисної групи Ольга Скрипник та керівник української неурядової організації «Центр інформації про права людини» Тетяна Печончик, викликав високий рівень інтересу серед делегацій держав-членів ООН. У своєму виступі Верховний комісар ООН з прав людини зазначив, що ситуація з дотриманням прав людини в Криму залишається критичною і вимагає постійного моніторингу з боку міжнародного співтовариства.

М. Джемілев поінформував держави-члени ООН про переслідування, яких зазнають представники кримськотатарського народу з боку окупантій російської влади, окрім привернувши увагу до намагань російської сторони в судовому порядку визнати Меджліс кримськотатарського народу екстремістською організацією та заборонити його діяльність на території окупованого Криму. Представники громадських організацій у своїх виступах привертали увагу до численних порушень прав людини в Криму, відзначивши повну безкарність дій окупантій влади.

В обговореннях також взяли активну участь делегації США, Великої Британії, Франції, Іспанії, Литви, Латвії, Естонії, Німеччини, Польщі, Грузії, Японії, Нової Зеландії, Туреччини, Австрії, ЄС, Швеції, Данії, Молдови та інших країн.

Характерним елементом усіх виступів було одностайнє засудження окупантій АР

Крим та Севастополя Російською Федерацією та здійснення нею політики репресій проти політичних та громадських активістів. Зазначено, що яскравим свідченням такої політики є несправедливий вирок українському режисеру Олегу Сенцову та громадському активісту Олександру Кольченку. Російську сторону було закликано негайно звільнити незаконно утримуваних українських громадян, які є фактично заручниками Кремля.

Обмеження громадянських та політичних прав мешканців півострова, фактична відсутність свободи слова, атмосфера страху та нетерпимості, агресивне просування російського шовінізму викликають особливе занепокоєння держав-членів ООН. Учасники засідання наголосили, що РФ як держава-окупант несе повну відповідальність за забезпечення дотримання прав людини в Криму відповідно до чинних міжнародних зобов'язань у сфері гуманітарного права.

Засідання РБ ООН за формулою Appia з проблематики Криму засвідчило незмінність позиції міжнародного співтовариства щодо незаконної окупантії Криму, а також глибоку занепокоєність стосовно критичної ситуації з дотриманням прав людини в Криму, підкреслюється в повідомленні.

(УНИАН)

РОСІЇ НЕ ВДАЛОСЯ ЗІРВАТИ ЗАСІДАННЯ РАДБЕЗУ ООН ЩОДО КРИМУ

Російській Федерації не вдалося зірвати засідання Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй у форматі Appia, присвячене питанню дотримання прав людини в Криму, зазначає постійний представник України при ООН Володимир Єльченко.

«Незважаючи на всі спроби російської делегації в ООН відрадити інші делегації від участі в засіданні, це не дало результату. Сама російська делегація не прийшла на цю зустріч, що було не дивно для мене. А сьогоднішній візит президента Росії Путіна до Криму — це дуже дивний спосіб відзначати другу річницю анексії», — сказав він на брифінгу після засідання в Нью-Йорку.

В. Єльченко повідомив, що на засіданні були 11 із 15 членів Радбезу ООН. Були відсутні

представники Росії, Китаю, Анголи та Венесуели.

За його словами, головний сигнал із цієї зустрічі — Україна, як і раніше, має високий рівень підтримки з боку міжнародного співтовариства щодо позиції про незаконність анексії Криму.

Посол вказав на кілька проблем, які порушували під час зустрічі. Зокрема, він зазначив, що якщо ті люди, які покинули Крим до того, як були призвані до російської армії, і ті, які вже вже служили в українській армії, повернуться назад, то під час перетину адміністративного кордону з півостровом одразу будуть заарештовані лише тому, що порушили російське законодавство.

В. Єльченко вказав і на за-

реєструвати майно. Вас наче не існує. Людям треба або отримувати громадянство РФ, або від'їджати з Криму», — пояснив В. Єльченко.

Постпред України в ООН також звернув увагу на те, що якщо ті люди, які покинули Крим до того, як були призвані до російської армії, і ті, які вже служили в українській армії, повернуться назад, то під час перетину адміністративного кордону з півостровом одразу будуть заарештовані лише тому, що порушили російське законодавство.

В. Єльченко вказав і на закриття практично всіх основних кримськотатарських радіостанцій, телеканалів, газет та Інтернет-сайтів. «Залишилися буквально одна або дві газети, які доступні лише в Інтернеті, і тільки якщо вони не використовують два слова — «окупація» та «анексія», — сказав він.

КРИМСЬКІ ПОРТИ І ЯЛТИНСЬКА КІНОСТУДІЯ ПОТРАПILI DO САНКЦІЙНОГО СПИСКУ

Влада Канади запровадила додаткові економічні санкції проти Росії. Документ про розширення санкцій був схвалений канадським МЗС раніше, але набув чинності 18 березня, після реєстрації та публікації в урядовому виданні.

«Це рішення підтримує міжнародні зусилля, спрямовані на пошук дипломатичного вирішення кризи в Україні», — мовиться в заяві голови МЗС Канади Стефана Діона.

У розширеній канадській список санкцій внесли ще 10 підприємств і 2 фізичні особи. Влада Канади планує заморозити їхні активи, а фізичним особам заборонити в'їзд на свою територію.

Серед компаній ідеється, зокрема, про «Інвестиційний республіканський банк», «Московський обласний банк», «Волгограднефтємаш», «Іжевський механічний завод», «Технопромекспорт». До санкційного списку потрапили також порти Євпаторії, Феодосії, Ялти та Ялтинська кіностудія.

Серед фізичних осіб — заступник гендиректора концерну «Калашников» Едуард Іоffe та один із топ-менеджерів цього концерну Олександр Омельченко.

(ua.krymr.com)

МІТИНГ НА ПІДТРИМКУ КРИМСЬКИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

У столиці Чехії Празі в рамках фестивалю «CrimeanSOS» відбувся мітинг-хода на підтримку кримських політв'язнів і проти анексії Криму. Про це повідомляє проект «Крим.Реалії».

З промовою на мітингу виступив голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, який напередодні прибув до Праги для участі у фестивалі.

На фестивалі в Празі відбулися спектакль «Заручини» за матеріалами процесу над Олегом Сенцовим, лекція про депортацию кримських татар у 1944 році історика Гульнари Бекірової, показ фільму про анексію Криму.

На сторінці проекту у Facebook зазначено, що завданням фестивалю є інформування про дії російських військових у Криму, лекція про історію півострова і його корінне населення, виступи лідерів кримських татар, звіти про життя на анексованій території, виступи на захист політичних в'язнів.

«ТЕРІТОРІАЛЬНА ЦІЛІСНІТЬ УКРАЇНИ є СВЯЩЕНОЮ...»

США, як і ООН, ніколи не визнають результати фальшивого інсценованого Росією «референдуму» у Криму. Про це заявила посол США в ООН Саманта Пауер в своєму зверненні до народу України у зв'язку з річницею анексії Криму Росією.

«Від імені Сполучених Штатів і президента Обами з нагоди другої річниці я хочу запевнити народ України в тому, що якою б складною зараз не здавалася ситуація — так ви хочете більше, ніж карти, але реального рівня життя, який був до цього фальшивого інсценованого референдуму, до того, як російські війська увійшли в Україну — я зараз тут для того, щоб сказати, що Крим є частиною України. Україна є суверенною державою. Її територіальна цілісність священна. Ми ніколи не здамося. Йдеться не тільки про те, що карти не зміняться. Наша прихильність до народу Криму ніколи не зміниться», — заявила Пауер.

Вона наголосила, що спроба анексії ніколи не буде визнана ООН.

«Два роки тому ми в Організації Об'єднаних Націй змогли мобілізувати широку коаліцію зі 100 країн, які своїм голосуванням дуже чітко сказали Росії, сказали світові, що цей фальшивий референдум, ця спроба анексії ніколи не буде визнана Організацією Об'єднаних Націй. Ми сприйматимемо це так, як воно є: порушенням міжнародного права, зневагою до статуту ООН, зловживанням постійним член

«КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» ЗДРУЖУЄ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ І ЗАПРОШУЄ ДО ДІАЛОГУ

Звісно, прикро, що «світличанські» структури, які діяли в Криму, значною мірою поруйновані. Та й ситуація на материковій Україні поки що не дає підстав для радості. Легше було тоді, коли газета виходила в паперовому варіанті. А втім, місцями ці осередки збереглися та проводять певну роботу. Скажімо, не так давно наша вірна «світличанка» з Івано-Франківська, вчителька Софія Гладій організувала зустріч переселенців з Донбасу, Луганщини і Криму.

Чомусь ми звикли сприймати біженців зі сходу як щось відносно монолітне. Насправді ж, є певна різниця між вихідцями з різних регіонів

* * *

«...Мої знайомі кримчани дуже «здали» за два роки, навіть зовні змінилися, постаріли... Колишніх українських активістів переслідують на роботі, створюють їм всілякі перепони; їх постійно цькують сусіди. Патріотам, звісно, тепер найважче. Але й про російські кримчани дуже розчаровані. Проте мовчать, бо важко зінатися самим собі — насільки вони прорахувалися, поставивши на путінську Росію...»

* * *

«В окупованих містах Донбасу ціни тепер на 50–70% вищі, ніж в Росії. Але їсти російські продукти просто неможливо! Всі хотіть, щоб повернулася хоча б українська якість продуктів... Про однакові ціни люди вже й не мріють. Деенергівські ціни вищі від українських у 2,5–3 рази! Але найстрашніше навіть не збузіння, а моральний тиск. Його відчувають усі, навіть ті, хто колись кричав на мітингах: «Путин, введи війська!». Нещодавно наш сусід пішов у гості до приятеля. Пішов зовсім близько, через дорогу. Але не взяв документів, а це була комендантська година. Тож місцеві «сили правопорядку» його затримали, побили добряче, відібрали всі гроші і мобільний телефон. Нашому сусіду ще й пощастило, бо могли забрати «у підвал» або примусили б рити окопи».

* * *

«Десь у липні 2015 року я не без іронії сказала в луганській маршрутці таку фразу: «Автобандери з 10–00 до 16–00 своїх пенсіонерів возят бесплатно»

* * *

Софія Гладій зі своїми галицькими вихованцями і кримським «Джерельцем» (фото з архіву «КС»)

України. І ми під час зустрічі в цьому переконалися! Але якщо говорити саме про патріотів, то вони мислять практично однаково. І всі, де б не проживали, однаково хочуть припинення окупації і повернення своїх «малих батьківщин» до складу України. Мій диктофон записав багато цікавого під час зустрічі, але часом важко ідентифікувати автора тієї чи іншої фрази. Тому даю інформацію за темами, не вказуючи прізвищ. Та й не зашкодить перестраховка, бо дехто й досі час від часу їздить і в Донецьк, і в Луганську область, і в окупований Крим. Адже там і житло, і рідні... Отже, найцікавіші моменти...

помогти їм уже проблематично».

* * *

«Це — правда! На вулицях міст ДНР справді з'явилася багато бомжів. Це — ті люди, які повірили Путіну й які свого часу воювали в ополченні. Потім вони пішли звідти, але їм уже не можна повернутися в міста, підконтрольні Україні — Маріуполь, Краматорськ, Слов'янськ, Лисичанськ, Сватове... Бо на їхніх руках кров... Знаю випадок, коли мати прогнала рідного сина назад в ДНР, побоялася, що сусіди її заключать, — мовляв, виростила в бивлю...»

* * *

«Якби заборонити російські канали і повернути українські, то через півроку більшість людей стали б нормальними. Є села, де взагалі ніколи не приймалося українське телебачення. Це вже питання до колишніх представників місцевої влади. А також столичної. Бо людська кров є і на руках цих безвідповідальних чиновників. Опосередковано в людських жертвах винні і вони...»

* * *

«Трапляється, що ополченці і наші бійці ходять разом на риболовлю. Річку Сіверський Донець перепливуть і рибалять разом. А потім ще й вип'ють і пісні співають... Нерідко обмінюються номерами телефонів. Буває, що сепаратисти попереджають наших, що отримали наказ обстрілювати українські позиції. І наші бійці встигають поховатися...»

* * *

«Для більшості донецьких ходильників важливіший за себе рідну державу. У Донецьку люди набагато агресивніші, ніж у Луганську... Взяти хоча б поведінку натовпу донечкан під час параду військовополонених... Так ось — у Луганську такого не було б!»

* * *

«Буває, що ополченцям зарплату надовго затримують, а російські офіцерії отримують вчасно. Трапляється, що на таких офіцерів уночі на вулицях нападають і вбивають їх. Зарплату, звісно ж, відбирають. Було вже кілька подібних випадків...»

* * *

«23 серпня 2015 року я у себе вдома, в Луганську, організувала свято українського прапора. Прапор був невеликий і стояв у куточку, та все ж він був! Спочатку почали співати увзох з по-другою. Першим, до речі, почувши наш спів, зайдов сусід-кубанець. Він дуже любить українські пісні! І в політичному плані він — не сепаратист, скороша, нейтральний. Потім ще і ще заходили люди. Зійшлося нас усього чоловік двадцять. Були й росіяни — з Воронезької, Рос-

Софія Дмитрівна Гладій розповідає про життя рідної школи

Галицько-«світличанські» посиденьки

товської областей... Може, й у них українські гени обізвалися — хто знає? Про політику ми, звісно, не говорили, але пісні співали із задоволенням цілий вечір!...»

* * *

«У Севастополі тепер з'явилося чимало жінок у російській військовій формі. В Українських збройних силах їх було зовсім небагато, а тут... Видно, прислали з Росії. Інколи ходять із зброєю в чохлах — це снайперши. Живуть вони не в казармах, а в дорогих готелях...»

* * *

«Ми з дружиною були у Криму в травні минулого року. А вже в червні сусіди повідомили, що нам хтось побив вікна на дачі і порубав підлогу. Це було не пограбування (нічого не пропало), а натяк — мовляв, знаємо про вас, і вашу проукраїнську позицію не вітаємо. Поменше агітуйте людей в місті!»

* * *

«Севастополь за рік дуже змінився. Стало набагато більше сміття. Гарне за України місто стало брудним і якимось облизлим... Залізничний вокзал фактично не працює. Там тільки панно із замріяним Путіним і написом: «Крим — Россия навсегда!». Місто заповнене не то циганами, не то... Дехто каже, що це цигани з Чечні, а може, і самі чеченці, — але в такому разі вони дуже бідні. Севастополь тепер можна порівняти з Ростовом 70-х років. А Ростов тоді був несимпатичним і невеселим...»

* * *

«Не міг не запитати у кримчан про те, чи не варто спробувати видавати на півострові дещо видозмінену «Кримську світлицю»? Скажімо, менш політизовану, а більш культурницьку. Бо нинішня для місцевої влади абсолютно неприйнятна. Відповіли так:

«Думаемо, що не варто... Бо її ніхто не читатиме! Відучені вже від українського. Російськомовним вона абсолютно не-

потребна — навіть поміркова. А патріотам якраз хотілося б чогось радикального. Колись «Світличка» була такою, що з нею важко було тягатися за якість. І цікава, і патріотична, і домашня якась, і щира... А ще ото додаток «Джерельце» для дітей — це було справжнє диво! З тих газет, які ми передплачували, «Кримська світлиця» була найкращою. А головне — надзвичайно сміливіо! Але хто ж таку радикальну українську газету пустить тепер до Криму? А ось радіопередачі — це те, що цілком реально слухати. Перший національний канал на середніх хвиліх — приймає в Криму! І патріоти із задоволенням слухають. Але інколи буває поганій прийом або просто Україна вимикає його з дев'ятої ранку і до вечора... Кажуть, що дуже каштовні ці середні хвилі... Але, мабуть, не варто шкодувати грошей на радіо, якщо ми хочемо повернути Крим...»

* * *

Філософ з Луганська Володимир Сабадуха завершив зустріч переселенців емоційним і мудрим тостом: «Давайте піднімемо келихи за єдність! Ідеалістів та матеріалістів, українських військових і місцевого населення Донбасу, за єдність усіх переміщених, за єдність тих, хто нам допомагає: журналістів, учителів, художників, музикантів... І просто мрійників, які щось там планують, прогнозують і не дають нам забути про тимчасово утрачені території. Ця єдність дозволить нам повернути землі, відібрані силою, і знову повернутися туди...»

Сергій ЛАЩЕНКО

С. Гладій і С. Лашченко

ЧИ КРАЩЕ - СИНИЦЯ У ВЛАСНІЙ КИШЕНІ?

Відкритий лист
віце-прем'єр-міністру —
міністру культури України,
співзасновнику газети
«Кримська світлиця»
КИРИЛЕНКУ В. А.

Шановний

В'ячеславе Анатолійовичу!

Можете привітати нас з великим кримсько-російським святом — сьогодні, 18 березня, виповнилася друга річниця з дня передачі Криму до складу Російської Федерації. Порадійте разом з нами — як ті дівчатка в українських національних костюмах з віночками, що так запально танцювали, — недарма ж їх постійно вихоплювали серед інших телекамери російських телевізійників. Чи то і нам, залишкам редакції газети «Кримська світлиця», пуститися в танок, аби лиш Ви, як «культурний міністр», підказали, що там в російському репертуарі є ультраціонального?

Не буду дорікати Вам за те, що було не в Ваших силах, бо це не Ви одночасно віддали нас на чужину зі стратегічними міркувань, хоча, можливо, в тому і був якийсь смисл, бо кримчани більшістю своєю завжди не любили Україну, на що Росію постійно витрачався неабиякий ресурс. А з іншого боку інформаційного газетного фронту були практично лише ми одні — пропагували українську мову, культуру, літературу, історію, у привабливому світлі відображали дій українських політиків. І Ви, В'ячеславе Анатолійовичу, були серед них останнім часом моїм найулюбленішим. Коли Ви створили свою партію, навіть думала, що було б непогано до неї вступити, але не хотілося ставати мішенню для чиєїсь злой іронії, бо і вік не той, та і жодній партії за все життя свого місця не шукала. Дізнавшись, що Ви стали міністром культури (саме цьому міністерству і належить Газетно-журналльне видавництво, що останні 10 років є видавцем «Кримської світлиці»), зраділа — це давало надію, що хоч і в напівлегальному становищі газета, попри катастрофичну ситуацію, існуватиме. Бо до багатьох українців вона — єдина віддушина, а для читачів з материкової України — безпосередній очевидець того, що відбувається в Криму. Сьогодні «Кримську світлицю» можна порівняти з розвідницею у ворожому стані. Та чи таки дійсно — категорично ворожому? Якщо Росія і Крим — вороги, то чому вони досі не кинули нас кудись у буцегарню, чому терплять недружні, м'яко кажучи, проте цілком реалістичні оцінки з нашого боку? Чи то російська ФСБ не має доступу до Інтернету, що за два останні роки став єдиним можливістю для оприлюднення, бо паперо-

вий варіант газети для України перестав бути актуальним? Не відкидаю його, що російські спецслужби, значно обізнаніші, ніж українські, просто не заважають «холам» у процесі самознщення: навіщо бруднити об нас руки, якщо з цим цілком може впоратися держава, котрій майже чверть століття ми служили вірою і правдою? І вже впоралася — Ваше і наше рідне міністерство в особі керівництва НГЖВ дніми передало нам наказ про переведення редакції до Києва, хоча всім відоме прислів'я, що переїзд (навіть за мирних часів) прирівнюється до пожежі. А в нашій ситуації, напевне, ѹ страшніше пожежі, бо справа не лише у майновому питанні, у кожного з нас є сім'ї, всі десь працюють, навчаються, і Київ нікого з відкритими обіймами не чекає.

Не в змозі переїхати і я, бо вже 18 років на інвалідності — із забороненою відряджені, роз'їздів та нервово-емоційної напруги, а в переїзді навряд чи допоможе мені і моя сім'я — майже не ходяча 97-річна маті. І тут не врятує навіть блискуча перспектива одержати підйомні у сумі 2 тисяч гривень (це — мій місячний оклад). До речі, моя російська пенсія, що є суттєво нижчою за середню, все-таки вдвічі більша за зарплату, до якої по ідеї має входити і коефіцієнт за ризик бути притягнутим до відповідальності за так званий екстремізм. І це, пане мініstre, не жарті і не перебільшення, як, можливо, Вам здається, бо, відгородившись від російських засобів масової інформації, Ви разом з іншими київськими правителями просто, подібно страусу, заховали голову в пісок — російська реальність від цього не змінилася і не стала менш загрозливою. Тепер не буде й нас, і всі кримські новини народжуватимуться в Києві людьми, які, як мінімум, два роки не ступали на кримську землю — велике бачиться на відстані. Чи не бойтесь, що така інформація може виявитися, м'яко кажучи, недостовірною? А це досить небезично, особливо якщо врахувати розмови про повернення Криму до складу України. Втім, питання про Крим могло б і не виникнути, аби Київ не боявся дивитися правду в інчі і вчасно вдався до превентивних заходів. Хоча ми ж то з Вами на 99 відсотків переконані, що розмови про український Крим — це так, для красного слів'я, для збереження іміджу перед світовим співтовариством, яке зі свого боку робить чимало, щоб повернути ситуацію в рамках міжнародного права.

А що робить Україна, окрім організації різноманітних блокад, котрі відвертають від неї серця часто й лояльних кримчан? І хто б іще так

1993 рік, редакція «Кримської світлиці», Т. Соловей — друга ліворуч у першому ряду

майстерно підготував антиукраїнську пропаганду, якби не вона сама? Складається враження, що і сьогодні в ключових посадах в українській владі перебувають законспіровані попільніники сумнозвісного екс-президента Януковича.

Та повернімося до «Кримської світлиці», де працюю з часу її зачинання, і тому вважаю, що маю моральне право говорити не лише від свого імені, а й від імені тих людей, які трували її шлях у майбутнє. Оскільки вже ні Олександр Кулік, ні Володимир Миткалик (перший і другий її редактори) не можуть сказати свого слова, ні поділляться з Вами думками ні відповідальний секретар Василь Богуцький, ні фотокореспондент-фронтовик Костянтин Дудченко, ні беззмінний редактор відділу літератури поет Данило Кононенко, бо забрав Господь їхні бунтівні душі. Колись наймолодша серед творчого складу колективу, я вже давно стала найстаршою і, немов музейний експонат, приречена зберігати пам'ять своїх товаришів-однодумців. Та якби я була медіумом, нізько не зізналася б ім, що тепер відбувається з їхньою газетою, бо «Кримська світлиця» — це не лише наш нинішній колектив, а й вони — в ній продовжується їхнє земне життя.

Здогадуюсь, у який спосіб можуть мені заперечити автори нинішнього наказу, який має назавжди поставити в історії «Кримської світлиці» (саме КРИМСЬКОЇ!) крапку: «Незамінних людей не буває. Газету будуть робити інші, не заплямовані проживанням на окупованій території». Але ж все це ми вже проходили! У 2010 році її кілька місяців очолював інший редактор, матеріали писали інші люди. Змінилося абсолютно все: формат, манера подачі матеріалу, сюди прийшла тримовність. Особливо запа-

м'яталася публікація на шести чи восьми (!) шпальтах про українця, який відмовився від православ'я на користь ісламу. Ось такий зразковий приклад для уподібнення! А ще запам'яталася слова пані, яка приїздила від Газетно-журналльного видавництва судитися з несправедливо звільненим головним редактором Віктором Качулою. Вона заявила, що читачі для газети — ніхто, і їхня думка не повинна нас хвилювати. Так і сказала: «Навіщо вони нам?». Не прожила ця газета без читачів і півроку — просто безсложно зникла.

Переводили вже редакцію і до Києва, тож фокус підлягав, ось такий приклад для уподібнення. Та Господь милував, і звільнили не нас, а ініціаторку тих новацій.

І навіщо це робилося? Адже в Криму ми були одними-единими, чого не скажеш про Київ, де українські новини газет не бралися. Думаю, йшлося просто про нові робочі місця для киян, не виключаю, що цей мотив присутній і сьогодні, бо якось не вкладається в голову, що називаючи Крим українським, моя Батьківщина в особі нинішніх її провідників може нищити тут віщент, під корінь, найменш залишки всього українського. Є українські газети в Канаді, є в Австралії і в Америці, і ніхто їх не переводить до Києва, і їхній коефіцієнт корисності там незрівнянно вищий, ніж був би в Україні. Понад 50 років Крим був українським, і відмовлятися від нього знову і знову, в тій чи іншій формі, — це все одно, що витанцювати на площі під час чергової річниці референдуму. На таких танцюристів дивляться люди, особливо та молодь, яку вони свого часу «приручили», — невже не соромно, не боліче зовсім?

Ради об'єктивності маю зіннати, що формально зберегти свою причетність до газети таки можна і не переїжджаючи до Києва. Для цього треба, найперше, звільнитися за власним бажанням і попроситися працювати за угодою. Та, на жаль, у моєму житті і таке вже було. Коли розвалився СРСР і державне книжкове видавництво «Таврія» було фактично перетворене на офіс РДК («Республіканське движение Крима»), його очільник, новий директор видавництва, одразу ж перевів нас працювати на угоду. Більше ми не бачили ні роботи, ні заробітку, а хто хотів зберегти робоче місце, мав сплачувати оренду (п'ять тодішніх моїх посадових окладів), зате вже не було будь-яких проблем зі звільненням і його законності без жодних компенсацій. Знаю, що такий метод широко використовується в Криму і нині — він дуже зручний для адміністрації, але якщо повернітися до прописаної в наказі «турботи» про нашу безпеку, — який захист надає той папірець? І чому держава не може подати про наш захист у нинішньому «штатному» статусі — зрештою, як про захист усіх своїх громадян у Криму?

Сьогодні історія української присутності в Криму нагадує записи в щоденнику маленької ленінградської блокадниці Тані Савіної. Останні з них в українському щоденнику стосуватимуться освіти і церкви. Освітнянський максимум у колишній єдиній Українській гімназії для учнів колишніх українських класів — це дві навчальні години вивчення рідної мови на місяць у формі факультативу. Відсуджено кримською «владою» і приміщення Української православної церкви Київського патріархату, відведене під час чергової річниці референдуму. На таких танцюристів дивляться люди, особливо та молодь, яку вони свого часу «приручили», — невже не соромно, не боліче зовсім?

Кинути прихожан і перебратися до Кієва церква не може.

Тепер черга за нами, й ми вже зовсім останні. І це тим болючіше, що нашу долю вирішує не Росія, а Україна. Можливо, тому вже майже без емоцій пригадалися слова з телекрану колишнього російського високопосадовця Олександра Рущіка про те, що серед українців найбільше зрадників. А якщо він таки частково мав рацію? То бе, що сталося тепер з Кримом та Україною, хіба не наслідок колективної державної зради високопосадовців? А ось і один з тренінгів: відмовся від своєї віри, зрадь її, бо чужа — краща. Краша віра, краша чужа батьківщина, краша синиця у власній кишені, ніж журавель у кримському небі... А мати? Чия краща? Та, що багатша?

Хотілось б знати, що думаете про все це Ви, шановний В'ячеславе Анатолійовичу! І чи жива ще Ваша партія, що називається «Справедливість», до якої вже через її назву хочеться вступити? До речі, а як, на Вашу думку, все, що відбувається, виглядає через призму справедливості?

З повагою,
Тамара СОЛОВЕЙ,
редактор відділу газети
«Кримська світлиця»,
«світличанка» з 1993 року

2008 рік. Цим складом (Т. Соловей — у центрі в першому ряду) редакція випустила 1500-й номер «Кримської світлиці»

ГЕОРГІЙ ГОНГАДЗЕ ЗНАЙШОВ СПОКІЙ...

Вбітого у 2000 році журналіста Георгія Гонгадзе поховали на території церкви Миколи Набережного Києві. Як повідомляє кореспондент «Укрінформу», під час відспівування Гонгадзе у церкві фотокореспондент та відеооператори не знімали в храмі. Саму ж церемонію поховання на території храму ЗМІ змогли зафіксувати.

Попрощатися з Гонгадзе прийшли родичі, знайомі Георгія, журналісти, деякі народні депутати, зокрема, Представник Президента у Верховній Раді, народний депутат від фракції БПП Степан Кубів, голова Комітету з питань свободи слова, народний депутат від фракції «Народного фронту» Вікторія Сюмар, народний депутат від Радикальної партії Ігор Мосійчук, позафракційний Володимир Парасюк, Світлана Заліщук (БПП), Мустафа Найем (БПП), Сергій Лещенко (БПП). Також попрощатися з Гонгадзе прийшли міністр молоді та спорту Ігор Жданов та представник АП Ростислав Павленко.

* * *

Напередодні Президент України П. Порошенко передав вдові загиблого журналіста Георгія Гонгадзе Мирославі нагороду Героя України.

«Майже через 16 років після трагічної загибелі Гії маю високу честь і велику відповідальність передати Вам і вашій родині вищу державну нагороду, яка по праву належить Георгію Гонгадзе», — сказав президент.

Глава держави відзначив величезний внесок Георгія Гонгадзе в розбудову незалежності України, боротьбу за свободу слова та розвиток незалежних ЗМІ. «Свое життя Георгій віддав за Україну. Він є прикладом того, яким має бути справжній українець», — сказав Петро Порошенко.

Є події та люди, які візначили розвиток української журналістики та українського протесту на десятиліття. Мені здається, що наша розслідувань на журналістика змогла народитися і відбулася тільки тому, що після Георгія і колосального резонансу, що послідував за ним, була дана негласна команда журналістів не чіпати. Інакше у українських розслідувачів чекала доля вифлеємських немовлят. А після смерті Георгія український протест отримав новий імпульс.

— Ось, чому ви кажете, що Майданів було три. Ви ображаете пам'ять Гії, — казав комусь поруч колишній генпрокурор Віктор Шишкін.

— Ви маєте на увазі акцію «Україна без Кучми»? — пе-репитала я.

— Так. Адже тоді теж було, як при Януковичі, безнадійно авторитарно. А смерть Гії породила протест.

— Це так, — погоджується з ним. — Пам'ятаю, ми ходили на акції. Будь-яка людина, яка любить свободу, завжди буде йому вдячна.

— Це так, — погоджується Володимир Парасюк, який прийшов з величезним букетом троянд, — коли він загинув, то я ще в школі

навці. І померли всі, хто міг назвати замовника.

Закінчувалася літургія і починалося відспівування Георгія. Мені вдалося прописнитися в храм. Море знайомих людей, політики початку 90-х, діаспора, Хмара, Пинзеник, Філенко, Гринів.

Поруч зі мною стояв Святослав Вакарчук.

«Молімось до Господа, щоб Він прости йому всяку провину, навмисне і не-навмисне» (чин відспівування).

Хлопці, перестаньте фотографувати, — звернувся Святослав до тих, хто знімав. Це було прохання Мирослави — обійтися в цей день без коментарів, а фотографам і операторам працювати з дистанцією. Вона має право, вона поїхала з дочками в Америку 15 років тому. Але всі 15 років приїжджа, щоб зустрічатися зі слідчими. Вона проходила цю справу як кожне нове коло пекла.

«Ми маємо злочинця, маємо вбивця, які сидять на лаві підсудних. У мене немає сумнівів, що це — люди, які вбивали. Для мене було принципово з'ясувати: чи це вони, чи це підставні особи. Я сама ставила їм запитання. Це була така муха... Але я роблю це для всіх, і для себе особисто, я хочу для себе зняти запитання. Сто відсотків з інших розповідей, з детальних описів поведінки Георгія я зрозуміла, що вбивали вони. Але в нас немає гене-

рала Кравченка, багатьох інших заступників колишнього генерала, у нас є підозри, що наказ дав Кучма», — розповідала вона мені в одному зі своїх інтерв'ю.

Я шукаю очима Мирославу. Вона в чорному капелюшку. Доньок Нану і Соломію не бачу, хоча знаю, що вони приїхали. Активісти, спортсменки, люблять книжки, Мирослава говорила, що вони схожі на Георгія. Минулого року вони повинні були вступати до університету. Її адвокат Валентина Теличенко тоді зізнавалася, що люди, які чули б розмови Мирослави про вступ і про витрати, що постають перед нею, назавжди закрили б тему грошей Кучми, за які нібито куплена лояльність сім'ї.

«Молімось до Господа, щоб він міг без осуду постати перед страшним Престолом Господа» (чин відспівування).

Тіло Георгія ховали в закритій труні, вкритій українським і грузинським прапорами. Я вслухаюсь в слова молитви, де ми всі ніби стоїмо і просимо прощення за всі гріхи покійного, вільні і невільні. В цей день великудушність і побажливість просила мало не вся київська журналістика, Мостова, Бутусов, Кіпіані, екс-колеги Лещенко і Мустафа. І начебто всім з фотографії усміхався Георгій. І ніби був тут.

Цю тему нескінченно на-

магалися експлуатувати політики. Одні були керовані своєю образою, другі — марнославством, треті — помстою. Але ця справа просіювала політиків, виявляючи їхню гнилість і податливість або послідовність.

У щирість Мирослави я вірила завжди. У тому ж інтерв'ю я запитала її, чи вірить вона в те, що влада у 2004 році мирно передала повноваження Ющенку в обмін на те, що Кучма отримав гарантії від нової влади, що ця справа не буде розслідуватися.

«Я підозрюю і відчуваю, але я можу висловити тільки свою підозру, що дійсно були дані якісь гарантії безпеки. На якому рівні ці гарантії безпеки давалися, що обіцяли натомість — це питання. Доказів, листів, угод я не маю. Тому я не можу стверджувати стовідсотково, що нова влада дала гарантії попередній. Але логіка підійде, які відбуваються зараз і які сталися після Помаранчевої революції, підказує, що реальної політичної волі довести розслідування до кінця немає.

— Чи мала право нова влада давати такі гарантії тим, кого вважала винним у вбивстві Георгія? — наполягала я, хоча бачила, що розмова болюча.

— Ви знаєте, скільки разів я ставила собі це запитання... Ви знаєте, як боячуся усвідомлювати, що хтось бере на себе право вирішувати: стратити чи

милувати. Я вважаю, що це — питання закону, суду у правовій державі. І якщо таке рішення бере на себе якесь окрема особа, то від цього дуже боляче. І це болісне питання, чи давалися новою владою гарантії попередній владі — це питання для мене відкрите.

Ми говорили про це у 2006 році. Сьогодні на дворі 2016-й. Думаю, що ця відповідь Мирослави актуальна і сьогодні.

«Зі святыми упокій, Христе, душу раба Твого, де немає хвороб, скорбот і страждань, але життя вічне блаженне» (чин відспівування).

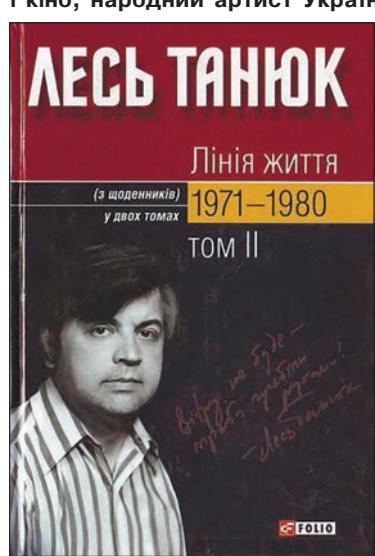
Бути похованим на території церкви — це честь. Георгій заслужив її.

Я якою би довгою і болячою не була б справа, яка б кількість кон'юнктурників її не обсила, скільки б зрад вона не вивезла, Георгій може застопохтитися. Адже всі його діти виросли. Наною і Соломію він міг би пишатися. «Українська правда», його «Українська правда», стала та-кою, про яку він, мабуть, і не мріяв. І третя його дитина, на батьківство якої він міг претендувати... Український протест. Саме після Гії він почав зростати, ставав зрілим і усвідомленим. Його носить в собі будь-який громадянин України. І віддати своє життя за це Георгію було б не шкода.

Лана САМОХВАЛОВА
ukrinform.ua

ПОМЕР РЕЖИСЕР ТЕАТРУ І КІНО ЛЕСЬ ТАНЮК

Як повідомив «Укрінформ», 18 березня на 78-му році життя помер відомий політичний і громадський діяч, режисер театру і кіно, народний артист України Лесь Танюк.

Один з томів Щоденників Лесі Танюка

Президент Петро Порошенко висловив співчуття рідним, близьким та колегам видатного політичного і громадського діяча, письменника та режисера Лесі Танюку у зв'язку із його смертю.

«Пішла з життя людина, яка стала більшістю відома в Українській державі. Ми втратили митця, який віддавав усі свої сили і талант розвиткові національного театрального мистецтва, підтримуючи діячів театру. Лесь Степанович ревно захищав українську культуру та мову, багато зробив для повернення із забуття імен репресованих митців», — звернувся Глаша держави до рідних і близьких.

«Схиляю голову в жалобі і висловлюю сердечні співчуття. Світла пам'ять про прекрасну людину і великого патріота України назавжди залишиться у наших серцях», — зазначив Петро Порошенко.

* * *
Лесь Танюк обіймав посаду професора Київського державного університету театру, кіно і телебачення імені Карпенка-Карого.

Він має звання заслуженого діяча мистецтв та народного артиста України, був народним депутатом кількох скликань.

Понад чверть століття режисер очолював Всеукраїнське товариство «Меморіал» імені Василя Стуса, яке сам заснував ще до Незалежності України.

Лесь Танюк поставив багато вистав, зокрема, «Маклена Граса», «Патетичну сонату» Маркіана Куліша, «Ніж у конці» за Драчем, «Матінку Куря» Бертольда Брехта, «Месеє де Пурсоняк» за Мольєром, «Принц і жебрак» за Марком Твеном та багато інших.

Ще 50 років тому дисидент-правозахисник Лесь Танюк розпочав

писати «Щоденники без купюр», в яких міститься історія підкомуністичної України.

Автор додав туди свідчення про переслідування громадських і культурних діячів, навіть репресованих осіб, матеріали судів.

За свідченнями знайомих, Танюк і його дружина Неллі Корнієнко завжди приймали у себе вдома дисидентів, даючи їм тимчасовий прихисток.

Лесь Танюк також написав багато праць з мистецтвознавства, перевідав і писав вірші. Режисер був членом Національної комісії України в ЮНЕСКО.

Народився режисер 8 липня 1938 року в Київській області. Лесь Танюк очолював Спілку театральних діячів України понад 25 років.

«Перший день без Лесі Танюка — найважчий. Ні розум, ні серце не хочуть змиритися з безповоротністю фізичної втрати. Ale духовно він залишився з нами назавжди. Зримі знаки цього — у його творчому спадку, у його учнях, у його заповідях», — написав у присвяті померлому у Facebook політик і громадський діяч Степан Кубів...

Голова Конгресу українців Канади Павло Грод народився в Канаді. Але виріс, як він каже, у патріотичному українському середовищі – літні канікули проводив в українських дитячих таборах, а щонеділі разом з батьками відвідував українську церкву.

Його батьки переїхали в Канаду після Другої світової війни. Таких історій у Канаді сотні тисяч. Але історія Громади все ж унікальна. Ще будучи активістом Спілки української молоді Канади, він просував ідеї гуманітарної допомоги Україні. Вже як член Світового конгресу українців поставив собі мету – об'єднати українців, які живуть за кордоном.

У 2001 році Павло Грод став віце-президентом Світового конгресу українців. Зараз ця організація об'єднує українців, які живуть у 44 країнах світу.

Павло Грод – бізнесмен, його компанія «Rodan Energy» працює в енергетичному секторі, компанія не раз входила до списку найкращих роботодавців Канади.

У Канаді Павло Грод – один з головних адвокатів України. Він – один з тих, хто любивав виключення РФ з G8 і домігся успіху. Заборону на в'їзд до РФ він жартома називає «визнанням заслуг перед Україною». Нещодавно він приїжджає в Україну, щоб зустрітися з членами українського уряду і самостійно оцінити, що відбувається в Україні.

– Чи зрозуміло вам ззовні, чому так повільно рухаються реформи?

– Ні, незрозуміло. Люди скажуться: одні крадуть, інші – не хочуть реформ, посадовці очолюють корупційні схеми. Я розумію тільки одне – процес реформ повинен стати швидшим, бо бачимо, що йде велике розчарування не тільки в Україні, а й поміж українців, які живуть за кордоном.

– Чому ми бачимо грузинських реформаторів в Україні, але поки що не бачимо канадських? Чи готові канадці українського походження повернутися в Україну, щоб долути до реформування країни? Наприклад, як це зробили Уляна та Марко Супруни.

– Це непросте рішення, тому що потрібно залишити свою кар'єру на декілька років, щоб приїхати в Україну, бо приїздити на три-шість місяців не є достатньо. Якщо, дійсно, є бажання робити зміни, то треба іхати навіть не на рік, а на два-три – обов'язково. Крім того, потрібно кілька речей. По-перше, треба з'ясувати, що саме потрібно.

Чому ми часто сюди приїжджаємо? Щоб зрозуміти потреби, щоб ми могли допомогти вам підшукати потрібних людей. А далі – створити умови, щоб вони могли тут працювати.

Бо зараз, якби я хотів стати головою якогось департаменту, пріміром, у Міністерстві інфраструктури, то я мусив би покинути своє канадське громадянство і стати українським громадянином.

Не знаю, чи є багато охочих відмовитися від канадського громадянства. Можливо, є одиниці, які готові до цього. Але я думаю, що треба створити умови, щоб ми дійсно чули, що «ми заликаємо нашу діаспору, щоб поверталися додому. Ми створимо умови, щоб ви могли тут ефективно працювати». Думаю, зараз у багатьох українських канадців з'являється бажання допомогти Україні.

– Якби був такий заклик, для вас це було б важливо?

– Так.

– Визнанням чого це було б? Ролі канадської діаспори в сучасній Україні?

– Так. Зараз ми, наприклад, працюємо над законами закордонного українця, щоб створити ці умови. І це

ПАВЛО ГРОД: ЯКБИ УКРАЇНСЬКУ ДІАСПОРУ ПОКЛИКАВ УРЯД, МИ Б ПРИЇХАЛИ РОБИТИ РЕФОРМИ

нелегко. Балтійські країни заликали свою діаспору після розвалу Радянського Союзу, але в Україні такого заклику не було.

Думаю, що багато хто ще й скептично дивилися на діаспору. Зараз цей період минув, і вони бачать, що під час кризи діаспора була тим, хто першим підтримав майданівців. У нас дуже організована діасpora, треба нас використовувати. Згідно з останнім офіційним опитуванням, зараз у Канаді живе 1 млн. 300 тисяч канадців українського походження.

– Уявімо, що такий запит від українського уряду прозвучав. Що дали?

– Ми готові створити департамент чи агенцію, яка буде шукати потрібних професіоналів для держслужби. Бо коли я зустрічаюся з Президентом чи Прем'єр-міністром України, то вони кажуть: «Ну, скажіть, кого можете, ми готові». Але це гарно на словах, треба робити це системно.

Припустимо, до мене звертаються: «Що ти хочеш робити?». Я кажу: «Що є? Які умови?». Якщо хтось мене запрошує на роботу, то він створює умови.

Наприклад: «Ти приїдеш, ми тобі дадемо два роки, не мусиш покидати своє канадське громадянство, можеш працювати без проблем, ми створимо можливості і нам потрібні люди, які мають такі здібності, такий фах, досвід. Ми зацікавлені, будь ласка, звертайся до цього агентства».

Глава держави підкresлив, що всі закони та зміни, які входять до «безізового пакета», важливі для України та спрямовані на боротьбу з корупцією. У свою чергу, голова представництва Європейського Союзу в Україні Ян Томбінський, який також був присутній на зустрічі, привітав ухвалення закону, зазначивши, що до напрацювання цього документа були заручені експерти Європейської Комісії.

Як повідомляв УНІАН, Верховна Рада 15 березня ухвалила цей закон із пропозиціями президента.

– Ви зараз працюєте над законом, як ви сказали «закордонного українця», що пропонуєте?

– Це буде закон «Про зовнішньотрудову міграцію». Він вже був підготовлений урядом, але жахливо. Ми виступили проти. Після першого читання ми повністю його переборили. Там з'явилася дуже важлива частина – це реінтеграція. Тобто ми придумали, які умови створити для тих людей, які хочуть повернутися.

Є в Канаді українці, які дуже успішно працюють у різних сферах. І у них є бажання працювати заради амбітної мети – це шанс створити нову Україну. Ми віримо в те, що сьогодні країна має шалений

діаспори. Занадто багато критики, а це робить негативний імпульс.

– Ви працюєте в інноваційному бізнесі, ви – людина з глобальним мисленням. Як ви вважаєте, якби ми зараз усі почали працювати більш системно, розуміючи реформи, принаймні в своїй галузі, де Україна могла б бути за п'ятьдесят років?

– Якщо дивитися на Україну та Канаду, то вони дуже схожі. Клімат, настрій людей, економіка, агрекономіка. Думаю, що Україна може стати такою, як Канада, через 10-15 років.

Хто є найбільшим конкурентом України в агресекторі? Канада. Хто найбільший конкурент Канади? Україна.

українського бізнесу.

– **Що ми можемо постачати в Канаду?**

– Ну, наприклад, у Запоріжжі, я знаю це особисто, є дуже потужний завод, який виробляє електротрансформатори для потужних виробників електроенергії. (*Ідеється про «Запоріжтрансформатор» – «УП»*). Від таких заводів і до «Антонова».

Зараз треба вчити нових підприємців, бізнесменів, як ведеться бізнес на західному ринку. Це є завдання, до якого може долучитися діаспора. Треба просто знайти людей, які є інноваторами в Україні, і почати з ними працювати. Інновація може прийти з різних джерел. Це можуть бути нові технології, процеси, це

– Це дуже великий облік. Нещодавно одна з наших організацій привезла хірургів, які робили дуже складні операції для бійців, поранених в АТО. Вже третя місяця приїхала в Україну, але сподівається, що буде більше.

Вони не тільки роблять операції, але також навчають українських лікарів.

Також при одному шпиталі проводяться тренінги для лікарів, педіатричні хірурги практикують, вчити новим технологіям.

Також ми працюємо з нашим урядом постійно, щоб відстоювати українську позицію. Україна й надалі залишається одним із зовнішньополітичних пріоритетів Канади, і Канада буде про-

тидіти російської агресії проти України.

– Які цілі Світового конгресу українців на 2016 рік?

– Чотири напрямки, щоб допомогти Україні: безпека, економічний розвиток, гуманітарна допомога та інформаційна політика. З точки зору оборони: об'єднавчо, щоб країни світу в сфері оборони підтримували Україну, щоб організовували військово-співпрацю.

З економічного розвитку мета така: щоб була технічна допомога з країн, як з Канади, розвивати нові ринки для України, підтримувати торгові місії через різні форуми, торгові палати і допомогти збудувати позитивний імідж України.

Україна, справді, є державою, з якою ми хочемо торгувати і куди ми хочемо інвестувати. Заохочувати наш уряд, щоб він надавав солідну гуманітарну допомогу Україні. Ми вважаємо, що Канада може дати в багато разів більше. Думаю, що цей уряд розуміє, якою була, якою є конкретна допомога, що приходить від діаспори.

Наша роль – бути комунікаторами між урядами світу та Україною.

Анастасія РІНГІС
«Українська правда»

Президент України Петро Порошенко підписав Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей подання службовими особами декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру у 2016 році». Про це УНІАН повідомили у прес-службі Глави держави.

«У 2016 році цей закон набуває чинності. Заповнювати чиновники будуть декларації в 2016 році і відповідальність буде наступати в 2016 році», – сказав президент.

Помічник секретаря Державного департаменту США у справах Європи та Євразії Вікторія Нуланд закликає Президента України Петра Порошенка, Прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка та Верховну Раду припинити закулісні домовленості та розпочати служити українському народу.

Про це вона сказала під час слухань у комітеті Сенату США на тему: «Українські реформи – два роки після революції на Майдані та російського вторгнення».

«Україна, президент Петро Поро-

шенко, прем'єр-міністр Арсеній Яценюк та Верховна Рада повинні разом об'єднатися навколо уряду та програми реформ, яка забезпечуватиме зміни, котріх вимагав Майдан: чистого управління, пра-

восуддя, припинення закулісних домовленостей, розбудови державних інституцій, які служать народу України, а не розоренню або експлуатації цих інституцій», – наголосила Нуланд.

При цьому вона наголосила на необхідності «призначення та затвердження нового генерального

прокурора з незаплямованою репутацією, який налаштований на відновлення цілісності Генеральної прокуратури».

У зв'язку з цим Нуланд заявила, що новий генпрокурор повинен проводити розслідування та притягувати до відповідальності причетних до корупційних злочинів осіб, здійснюючи кроки у справах щодо повернення викрадених активів, включаючи притягнення до кримінальної відповідальності тих працівників ГПУ, які пов'язані з «брудними» обладунками. (УНІАН)

З ПЛЕЯДИ
ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ
ЛАУРЕАТІВ

ВАСИЛЬ ПИЛИП'ЮК – ОДЕРЖИМИЙ УКРАЇНОЮ, КРАСОЮ, ФОТОМИСТЕЦТВОМ

Весілля у Космачі

*«Минуле ми змінить не в змозі,
Бо вже майбутнє на порозі.
І мітть і вічність рівні є» (Лете, «Заповіт»)*

Кожна розвинена країна для вшанування відатних творців національної культури впроваджує найвищі державні нагороди імені беззаперечних духовних авторитетів, що стали символами тієї чи іншої нації. Яскравим прикладом може слугувати премія Сервантеса в Іспанії чи Шекспіра в Англії.

Цьогоріч мінало 55 років із часу заснування 20 травня 1961 року Національної премії України імені Тараса Шевченка – найпрестижнішої творчої відзнаки держави за вагомий внесок у розвиток української культури. За більш ніж півстолітній період її лауреатами в різni роки стали понад 600 найталановитіших митців і десятки колективів за вершинні досягнення в сфері літератури, мистецтва, публіцистики, журналістики, які утверджують високі гуманістичні ідеали та національну свідомість і самобутність українського народу. Ось буквально декілька імен, якими пишається не лише українське суспільство, а й світова спільнота – це поетеса Ліна Костенко, вчений-літературознавець Іван Дзюба, художник Іван Марчук, композитор Мирослав Скорик, мислитель-філософ і письменник Микола Руденко, співак Анатолій Солов'яненко. Зі списком достойних з найдостойніших можна ознайомитися в Енциклопедичному довіднику «Шевченківські лауреати 1962–2012 рр.». Однак тираж цього важливого видання жалюгідний – всього 2000 примірників! Але ж там міститься інформація про найдосконаліші осяги розвитку української культури більш ніж за півстоліття! На жаль, про Шевченківських лауреатів у нашій країні згадують вкрай рідко, хіба що під час церемонії інавгурації у дні народження нашого Пророка. Проте кожна нація повинна обожнювати своїх героїв, оскільки національна пам'ять – один із вагомих компонентів національної ідентичності та самобутності нації, тягості її традицій, здобутків й перспектив. Тому творчість Шевченківських лауреатів має стати культурним фундаментом духовного зростання усього суспільства, живити його своїми високими мистецькими зразками.

Саме тому у переддень своєрідного 55-літнього ювілею Національної премії України імені Тараса Шевченка варто започаткувати серію публікацій і телевізійних передач про її славетних лауреатів.

Серед цієї шанованої когорти високодостойних українців особливе місце посідає постать Василя Пилип'юка. Насамперед, уважу до цього феноменального митця привертає його унікальний у певному сенсі жанр – фотомистецтво. Василь Пилип'юк по праву можна назвати першоходідцем, піонером народження високохудожньої фотографії як мистецтва живописання світом за допомогою фотоапарата, а несправді за допомогою тонкого і гострого зорового об'єктиву самого Майстра. Він, як свого часу великий Леонардо да Вінчі, зрозумів важливість світла для передачі божественної справжньої краси об'єкта його зацікавлення. Для осягнення цього нелегкого мистецтва Василь Пилип'юк проявив титанічну наполегливість і впертість, крок за кроком перетворюючи процес фотографії у процес фотоживопису. І катаржна праця принесла успіх: він став беззапереч-

ним авторитетом у галузі мистецької фотографії, створив галерею фотомистецтв «Світло і Тінь» і став президентом однойменного видавничого підприємства, відродив журнал «Світло і Тінь» і став його головним редактором, відкрив першу в Україні спеціальність з художньої фотографії у Львівській національній академії мистецтв. Відомий мистецтвознавець Дмитро Степовик, аналізуючи творчість Василя Пилип'юка, наголошує на феномені таланту Майстра, якому завдяки дивовижній працездатності вдалося вповні реалізувати Божий дар побачити справжню красу і гармонію та передати її за допомогою свого ока-об'єктива в її божественній первозданності. В основі унікальної творчості фотомитця лежить безмежна любов до рідної землі, до свого народу, до його традицій, історичної та культурної пам'яті. Саме ця любов до України зближує його ментально з Великим Кобзарем. І, власне, цією глибокою любов'ю пояснюється його багаторічна і незгасаюча одержимість до відтворення краси рідної землі, її людей, незалежно від їхньої суспільної ваги. Звідси й унікальна працездатність Майстра, яка не перестає дивувати і захоплювати не лише фанатів його творчості, а й опонентів, які завжди супроводжують талановитих творців. І найголовніше – Василь Пилип'юк віднайшов свою (за Сковородою) «срібну працю», яка стала сенсом його творчого життя, його Славнем Україні, Людині, Красі.

То ж який доробок цього титанічного Творця на ніві української культури? Одразу варто підкреслити, що у рамках даної статті можна лише схематично описати доробок фотомитця, який нараховує без малого сто томів (!) високомистецьких альбомів, які вражають не лише своєю гармонійною красою, а й глибоким історико-філософським осмисленням як нашої давнини, так і сучасної історії. Фактично Митець здійснив потужний культурний зріз буття українського народу, особливо це стосується періоду розбудови відродженій України. І ще слід наголосити на об'єднавчій ідеї його творчого доробку: з неменшою силою таланту і закоханості Василь Пилип'юк фотоживописує пейзажні полотна й історичні місця як Західної, так і Східної, Південної, Північної України. Особливо щемливо за сьогоднішніх обставин сприймаються фотокартини Автономної Республіки Крим. Його трилогія «Це – моя Україна» – безсмертний Гімн Україні, її надзвичайній природній красі і багатству.

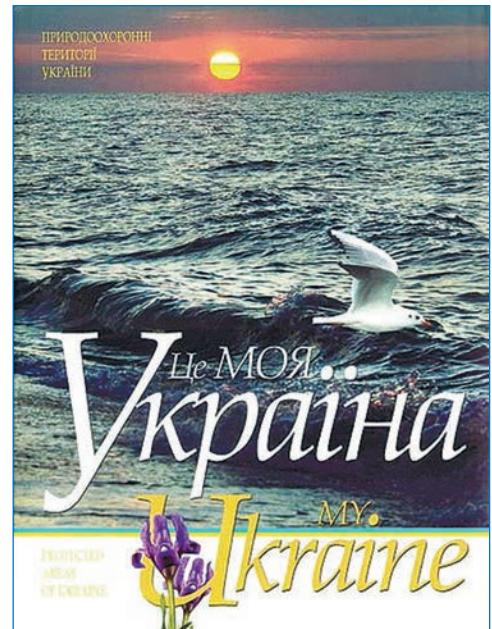

Скрипаль

коестетичним відтворенням «7 природних чудес України» (перший том), Національних парків України (другий том) і визначних архітектурних пам'яток України (третій том) зумів вразити українців, переконати їх, що ми наділені Творцем найкращою землею, яку ми повинні відкривати для себе повсякчас. Саме ця дивовижна Краса породжує та формує видатні особистості й таке багатство талановитого українського люду. Мимоволі тут згадується праця нашого Пророка «Живописна Україна». Саме ця всеохоплююча любов Тараса до рідної України духовно передалася маленькому Василькові з молоком матері у живописному гуцульському селі Новоселиці на Івано-Франківщині, як свого часу маленькому Тарасикові у Кирилівці на Черкащині. Це ще один штрих-свідчення нашої ментальної єдності і нероздільності! Свою безмежну шану до українського генія Тараса Шевченка Василь Пилип'юк з притаманною йому надзвичайно скрупульозністю і майстерністю передав у двох книгах: «Шевченківська посвята» і «Україна – земля Тараса». Особливо уваги потребує другий том «Україна – земля Тараса», який вийшов до 200-літнього ювілею Великого Кобзаря. Цій праці варто присвятити не одну розділку, оскільки в Українській Шевченкіані важко знайти приклад настільки цілісної високопрофесійної творчої праці з таким інтелектуальним екзистенційним заглибленням в епоху Поета, яке стало результатом фанатичного пошуку Фотомитцем національних символів України.

Ще один цікавий напрям творчості Василя Пилип'юка – відтворення сучасної історії через зображення знакових постатей в українській культурі, науці, державотворенні. Своєрідною мистецькою енциклопедією «Микола Колесса – лицар нації» до столітнього ювілею композитора Фотомайстер започаткував серію «Постаті», якою він здійснює амбітну мету – достойно представити українське мистецтво, українську культуру в контексті світової духовної спадщини шляхом висвітлення творчого доробку славетних імен молодої України. До прикладу, у цій серії вийшли талановиті і пристрасні книги про таких своєрідних «маркерів» української культури і державотворення, як Тарас Шевченко, Іван Франко, Дмитро Павличко, Святослав Гординський, Борис Возницький. Як редактор і видавець Василь Пилип'юк тут виявляє особливу мистецьку чуттєвість непересічністю та індивідуальністю творчості Майстра. Саме ця любов до України зближує його ментально з Великим Кобзарем. І, власне, цією глибокою любов'ю пояснюється його багаторічна і незгасаюча одержимість до відтворення краси рідної землі, її людей, незалежно від їхньої суспільної ваги. Звідси й унікальна працездатність Майстра, яка не перестає дивувати і захоплювати не лише фанатів його творчості, а й опонентів, які завжди супроводжують талановитих творців. І найголовніше – Василь Пилип'юк віднайшов свою (за Сковородою) «срібну працю», яка стала сенсом його творчого життя, його Славнем Україні, Людині, Красі.

Чи не вершинним етапом творчості Майстра до його 65-річчя стали глибокі філософські й естетично насыжені енциклопедичні фоліанти «Світовідчуття епохи» і «Світлопис душі». У цих антологіях автор без перевбільшення демонструє поєднання «філософії серця» і «філософії розуму», тобто софійність, притаманну українському народові, якою і пояснюється різноманіття багатства талантів українців та їхній успішний духовний опір гнобителям різного роду впродовж кількох століть. Головний герой фотомитця – Українець, його національний характер, культурно-цінній комплекс життя і поетика рідної землі

у контексті конкретної історичної епохи та вічного плину Часу. Львівський художник Василь Семенюк охарактеризував творчість Василя Пилип'юка як «симфонію елегій золотого перетину», порівняв його світлини з молитвою гри неперевершеною скрипала Нікколо Паганіні та з багатожанровою «Людською комедією» Оноре де Бальзака, підкреслив безмежну людяність фотомайстра й безмежну стихію його душі, що додає простір і стає самим простором. А знаний львівський мистецтвознавець Роман Яців пише: «...Укладені в антологію твори сприймаються як певні естетичні відмітки великої мистецької дороги видатного автора, за якими можна виокремлювати як автономні підтеми радість і тривогу, драму і публіцистику, пафос та оптичну інтригу, а понад усе – відчуття універсальності світу та незабагненості життя Людини... титуловані культурно-мистецький діяч скерує до сучасників важливі морально-етичні посилі, позначені життєствердною парадигмою українського серця». Глибокою і точною є характеристика творчості Василя Пилип'юка лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка Любомиром Медведем. Зокрема, у своїй короткій, але ємкій статті «Світовідчуття моменту» художник стверджує: «Він уміє..., завше налаштований бути незворушливо терпеливим, щоб виждати, дочекатися того моменту, коли розкриється явище, проявиться пейзаж, вкладеться промінь світла на апогеї сущності того чи іншого об'єкта. Його нескінчenna погоня услід мінливого буття врахує своюю одержимістю, а змагання з часом у межах десятих і сотих долі секунди здатне викликати подив...».

Такі оцінки творчих здобутків Василя Пилип'юка непересічними майстрами мистецтва сучасності дають підстави віднести цього унікального фотомитця до творців нового рівновиду образотворчого мистецтва – жанру «світложивопису».

Саме через живописання світлом фотополотен Пилип'юк своїм оком-об'єктивом передає божественну красу і гармонію у глибокі психологічні портрети українців, у природних пейзажах, у культурно-мистецьких пам'ятках нашої історії. Його полотна насыжені радістю, оптимізмом, красою, любов'ю до рідної землі, до свого українського народу. Саме завдяки світложивопису йому вдається відсунути на задній план тіньову сторону людської природи і зацікавити увагу на її божественні складові, яка дає надію і вселяє віру у перемогу людяності в людині, у перемогу Світла над Темрявою. Уся його титанічна праця відповідає постулатам Великого Тараса: «Раз добром зігріте серце// Вік не охолоне», «Своє Україну любіть// Любіть її во время люте...», «І чужому научайтесь// й свого не цурайтесь...». І ця одержима праця обов'язково приведе наполегливого Майстра до здійснення своєї заповітної мрії – створення в Україні не лише кафедри фотомистецтва, а й академії фотомистецтва.

Тому світла й багатогранна творча спадщина заслужено діяча мистецтв України, художника Міжнародної федерації фотомистецтв (FIAP), члена президії та правління Національної спілки фотохудожників України, заступника президента Світового об'єднання фотографів українців (С.O.F.U США), професора Василя Пилип'юка, як і творчість багатьох лауреатів Шевченківської премії, має стати невичерпним джерелом духовного й культурного зростання, джерелом утвердження національної ідентичності, гордості людської гідності. То ж звертаймося, вивчаймо, шануймо творчий доробок не лише наших пращурів, а й сучасних творців української й світової культури.

Наталя ГУМНИЦЬКА
Foto Василя Пилип'юка

Дорога життя

11

П'ятниця, 25 березня 2016 року

Культура і життя

КС

ВЕСЬ СВІТ - ТЕАТР, А ЛЮДИ В НІМ - АКТОРИ...

Міжнародний день театру відзначається 27 березня щорічно з 1962 року. Започаткований у Відні на 9-му конгресі Міжнародного інституту театру (МІТ) у 1961 році, цей день став свято не тільки для акторів сцени, а й для мільйонів глядачів. «Кримська світлиця» вітає театральну спільноту з наближенням професійного свята і бажає режисерам цікавих постановок, акторам — гарних ролей, а глядачам — чудових театральних вечорів.

У квітні в Національному академічному драматичному театрі ім. І. Франка відбувається прем'єра вистави «Річард III» за Шекспіром. Постановку здійснює команда відомого грузинського режисера Автанділа Варсіашвілі. У головній ролі — народний артист України Богдан Бенюк. У професійному театрі режисер ніколи не візьме до постановки п'єсу, якщо в театрі немає актора на виконання головної ролі. Автанділ Варсіашвілі вважає, що роль Річарда є важливою для кожного зірого актора, який на певному етапі має підтвердити свою майстерність здатністю грati як комедію, так і трагедію. Богдан Бенюк, на думку режисера, є прекрасним актором з широким творчим діапазоном. А шекспірівський Річард III є тією великою роллю, яка дасть акторові змогу розкрити різні грані свого таланту. Що стосується злободеності майбутньої вистави, то вона поширяється не лише на сучасні українські, а й на світові політичні реалії. «Коли народився Річард, бушував ураган, трощив дерева. Кричала сова й плакав пугач, вили пси, зловісно каркав ворон і скрекотали сороки. У найтяжчих пологах з'явилася на світ безформна грудка, від якої в жаху відхитнулася власна маті». Дитина була горбата, кривобока, з ногами різної довжини. Зате із зубами, — щоб гризти й терзати людей, як злобливо скажуть

йому згодом. Він ріс із клеймом виродка, терплячи припинення й глузування. Услід йому кидали слова «богомерзкий» і «потворний», а від його виду починали гавкати собаки. Так починав своє життя великий тиран. Те, про що писав Шекспір і про що буде вистава, на жаль, стосується як нас із вами, так і майбутніх поколінь.

Театри відрізняються за своїми тематичними або жанровими спрямуваннями, залежно від того, що переважає в їхній творчості. Це — театри естради, моди, пісні, історичного портрета, еротики, детективу, комедії і драми, мелодрами, хореографічних, естрадних мініатюр, поезії, камерний, фольклорний, комічної опери, масок. Усе, що ми з вами можемо зустріти в житті. І якщо подивитись на діяльність деяких політиків, то їм найбільше підходить театр «Масок». Свої маски вони змінюють залежно від політичної ситуації. Хіба депутати — не «актори»? Їхні акторські здібності змушують «глядачів» — народ вірити у «казки» про те, що їхня наступна «вистава»-каденція буде вдалою, ніж попередня, і це дає їм можливість заповнювати місця в залі «верхової сцени».

Як кажуть: «Цей світ — театр, і роль тут не одна, яку обрав — така тобі ціна». І щоб пограти на «верховній сцені» у патріота, державника, реформатора, опозиціонера, ролей багато, вистачає на всіх

— вони готові платити велики кошти, бо знають, що повернуть значно більше. І заплатити їм — народ! Інколи дорогою ціною — ціною свого власного життя. Депутати-актори просто можуть розігрувати комедію, не розуміючи, що вона може завершитись драмою чи трагедією. Адже все залежить від режисера, який під час постановки просто може змінити фінал. І саме це їм інколи подобається найбільше, — тому що маску «радості» можна швидко змінити на маску «суму» і разом з «глядачами» зламати кілька стільців у залі.

Тих, хто причетний до мистецтва театру, часто називають театральною елітою, а причетних до політики — політичною елітою. Хоча Олег Покальчук у своїй новій книзі «Тремтіча еліта» зазначає, що політичної української еліти не існує (театральна ще залишилась, а політична — ні): «Хоча є якесь категорія людей, яких ми називамо начебто елітою, з неї знушаємося і глузуємо, в більшості вже ненавидимо їх просто. А чому ж обираємо їх не просто зараз і тепер, а останні десятки, можливо, сотні, можливо, тисячі років?». На це запитання я постараєсь вже відповісти — серед них є непогані актори, а простіше «брехуни».

Народ постійно прагнув змін, а влада нашим «державним брехунам» діставалася зволі випадку, і тому вони не знають, що з нею робити. Та коли для держави настає велике випробування, вони — оці «б» — брехуни, замість того, щоб прийняти удар на себе, як це треба робити державним діячам, — заплющують очі і чекають — «а раптом пронесе». Це як в аматорському театрі, коли актор забуває роль, то він посміхається і просто дивиться на своїх партнерів, тобто догравайте самі, без мене. Так і наш народ — сам добрає, вірніше, виграє війну, сам олягає армію, буде, садіть, збирає, ловить, блокує, нагороджує, лікує і вірить, що ця «вистава» рано чи пізно завершиться.

Поставити виставу — цього ще недостатньо, щоб відбулась гарна прем'єра з перевопненим залом! У сучасному «політичному» театрі будь-яка постановка супроводжується інформаційною підтримкою — артпідготов-

кою. Україна втратила Крим не в 2014 році, а задовго до його анексії. Тому що ніколи серйозно ним не займалася ні економічно, ні політично, ні інформаційно. А Росія, навпаки, всі роки тримала його в полі своїх інтересів. З перших років незалежності України Крим для українських мінівладців був політичним «камнем», який постійно тягнув їх на дно, а вони мріяли бути тільки на плаву, адже депутатство — це «райське життя», яке з часом може вивести на найвищий Олімп української політики. А в Криму з початку 90-х «червоні генерали» та їхня гвардія не давали шансів на перемогу в будь-яких виборах. І тому, отримавши Крим територіально, крівська політична еліта (якої за Покальчуком не існує) не мала ні бажання, ні часу реформувати і наблизити Крим до України, тому що мала особисті інтереси у розподілі державного майна. А от 160 тисяч кримських колишніх членів КПРС, які стали членами КПУ, робили особливу ставку на відрив Криму від України. Жодного дня без антиукраїнських матеріалів — девіз рупора російських шовіністів у Криму — газети «Кримська правда». КДБ та військова розвідка Чорноморського флоту через свою агентуру створили в Криму організації російського націоналістичного спрямування і постійно робили «картинку» для ЗМІ про нібито утиスキ російської мови та культури «бендерівською Україною». В Києві на все це дивились крізь пальці і говорили: «Собака гавкає, а карван іде». Він дійсно йшов, тільки з кожним роком віддаляючи Крим від України. І поки українці в Криму радили відкриття чергового українського класу чи «єдиній української гімназії в Сімферополі», Москва продовжувала планомірну розбудову «російського світу» на півострові. На противагу сотням російськомовних шовіністичних газет і не одному десятку телетарадіоканалів усі ці роки в Криму продовжувала відстоювати честь українців і Української держави єдина українська газета — «Кримська світлиця», яка чомусь постійно мала проблеми з фінансуванням, будь-якою матеріальною і навіть моральною підтримкою. Цікаво, чому? Адже ця газета ще в 2002 році писала: «Якщо Україна справді хоче зберегти свою незалежність, їй треба стати членом НАТО і по-

зубитися російської військової присутності» («КС» за 11.10.2002 р.). Пам'ятаєте ситуацію, яка склалася на українському острові Тузла в 2003 році? Якщо сьогодні перегорнути сторінки «Кримської правди» за 14 листопада 2003 року, то стане зрозуміло, що керченський міст, який Кремль намагається будувати сьогодні, — вони розпочали будувати ще в ті роки.

«Скандал вокруг средней косы (остров Тузла) усиливали провокаторы-журналистов и мелких политиков продолжает разгораться. Чего, спрашивается? Ну какое вам дело до того, что россияне строят на своей территории?... Скажите, уважаемые читатели, если даже россияне насыпают косу с целью присоединения острова Тузла, разве у хозяйственных людей повернется язык осуждать их за это?» («КП» за 14.11.2003 р.). Ось так відкритим текстом на увесь світ. Це писали за 11 років до того, як замінили «свестливих» людей на «нестримливих». І єдиною в Криму газетою, яка в цей день вийшла з протилежною точкою зору, була «Кримська світлиця»: «Будуючи свою провокаторську дамбу в Керченській протоці, росіяни подбали і про ідеологічне забезпечення. Чомусь знову пригадали мовне питання, «Кримская правда» розродилася шовіністичним пасквілем «Пока бандери у власти», газета продовжувала одурманивати кримчан, пишучи: «За 350 лет, прошедших с момента воссоединения Украины с Россией, ее (то есть Украины) территория увеличилась в несколько раз. За счет России». («КП» за 14.11.2003 р.). Наступ було розпочато у всіх напрямках. За місяць до подій на Тузлі в газеті виходить стаття «Ни шагу назад»: «В современных условиях учителя русского языка в школах бывших советских республик, а ныне ближнего зарубежья, работают в условиях, приближенных к боевым. И девиз «Ни шагу назад» очень актуален, когда речь идет о защите русского языка и права русских. На этой неделе из Москвы возвратилась группа преподавателей русского языка и литературы. Они проходили курсы повышения квалификации в Московском институте открытого образования. Все пребывание в Москве было организовано за счет принимающей стороны». («КП» за 12.10.2003 р.).

А українська влада продовжує посилювати тиск на єдину українську газету «Кримська світлиця». Валентин Бут тоді писав: «Уже більше року агонізує в українському, якщо вірити мапі, Криму громадсько-політичний та літературний тижневик, наша «Кримська світлиця» — єдине українське видання на півострові. Давно вже відгризли передвиборні баталії, а «Світлиця» так і залишилась кинутою напризволяще, без підтримки та з боргами. Доборолася «Світлиця» до самого краю!». («КС» за 15.04.2005 р.). В той час, як «Кримська світлиця» ледве животіла, а її працівники без заробітної плати продовжували виконувати, як «бійці», свій обов'язок перед державою, влада просто закрила очі на все, що робилося тоді у Криму. В цьому легко підтверджується: «Кримчане отпраздновали 222-ю годовщину воссоединения Крыма с Россией. Прошел торжественный митинг у стен Верхов-

ного совета АРК. После митинга колонна прошла по центральним улицам города, возложила цветы к Долгоруковскому обелиску и к месту, где раньше стоял памятник Екатерине Великой. Затем в зале симферопольского Дворца профсоюзов состоялся концерт ансамбля штаба Черноморского флота России». («КП» за 20.04.2005 р.). А вже в 2016 році вся Росія святкуватиме другу річницю «Кримнашу» і студенти з Єкатеринбурга будуть готовуватись до свята, навіть не знаючи, де знаходитьться Крим, і які, крім Севастополя, там є міста. Якось частина молоді в Москві не дочекається початку урочистих святкувань і буде «лингніти» з «добривально-примусового» мітингу, а на запитання журналіста, чому тікаєте, відповість — «ми заблукали». А на великом екрані будуть крутити відеоролик, з якого залишатимуть їхати в Криму. Дивився на увесь цей «театр» — і мені згадалось, як єдиний в світі кримськотатарський телеканал «ATR» опівночі 1 квітня припинив мовлення через відмову в реєстрації в Роскомнагляді. Згадав, як зі слізами на очах рухали останні секунди кримського ефіру ті, хто повернувся і хотів жити на своїй Богом даній землі, як читала Ліля Буджурова свій вірш «Когда мы вернемся». Пізніше телеканал відновив свій ефір з Києва, але це вже, звичайно, був не той «ATR».

«У нас немає стратегічної політики держави. Тому немає основи, від якої йде плавування і від якої підбираються методи та оцінки» (О. Арестович).

Якщо «ATR» та ТРК «Чорноморська» сьогоднішня кримська влада просто вичавила з Криму, як пасту з тюбика, на материк, то «Кримську світлицю» вичавлює з Криму крівська влада. Вони просто не хочу чути, бачити, читати і навіть у страшному сні уявити, що газета ось уже 2 роки продовжує щотижня виходити до читачів, хоча і в Інтернеті, і що ця інформація реальна, а не вигадана журналістами, щоб відпрацювати гонорар. І «режисер Київ» ставить «Світлицю» на лічильник, даючи час до 15 травня, щоб «згорнути» — інакше будуть санкції! Ось це і є театр абсурду. Єдине, на що виділяються кошти, — це на війну білбордів: «Крим — наш», «Крим — це Україна». Це теж театр — театр плакату!

Я думаю, що в квітні ми ще привітаемо театр І. Франка з прем'єрою «Річарда III», а сьогодні — цитата від Шекспіра для тих, хто влаштує щоденні політичні вистави: «Хай днів щасливих не діждє жорстокий, Хто в цім краю порушив мир і спокій. Звад рани гояться.

Мовить Бог: «Амінь».

(В. Шекспір, «Річард III»)
...У фіналі вистави глядач аплодує, навіть не розуміючи, що його просто «розвели»...

Олесь ТАВРІЙСЬКИЙ
м. Сімферополь
(Фото з репетиції вистави «Річард III» в Національному театрі ім. І. Франка)

Cьогодні в нашій рубриці — поезія Павла Кричевського у перекладі з російської українського поета Анатолія Кривоція. Павло Кричевський народився в місті Ромни Сумської області. За фахом — педагог-філолог. У 1983 році закінчив факультет іноземних мов Сумського педагогічного університету. В 1984-1985 роках навчався на факультеті журналістики Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Поет, перекладач, есеїст. Автор книжки «Бабочкін край \ Птаху судилися крила» (власні вірші та переклади сучасного українського поета Анатолія Кривоція), книжки власних віршів «Нові мифології» та книжки перекладів з класичної та сучасної української поезії «Ехо \ Эхо». Член НСПУ. Лауреат літературної премії імені Валер'яна Поліщука.

НЕБЕСНИЙ СОТНІ

Хай земля вам пухом,
Небеса — промінням.
...Мати плаче глухо
В ночі безгомінні.
Сліз потоки плинуть,
Як палища лава:
Слава Україні!
Вам, героям, — слава!
Кат почав віднині
Відлік свій кривавий.
Слава Україні!
Вам, героям, — слава!
Слава Україні!
Вам, героям, — слава!
Лютий 2014 р.

ПРИРУЧЕННЯ

Птаху, птаху, з перебитим крилом,
Ти мовчиш, залишив неба огром.
Я мовчав би теж, якби так ширяв,
В мої б крила бились пісня й зоря.
Птаху, птаху, є тяжіння землі —
Це щоб ноги тіло твоє несли,
Це щоб тіла твоєї важкого рот
Слово вставив би у пісню. І от...
От би, птаху, нам з тобою злетіть!
І зламать собою небесну кілті!
Тобто, птаху, щоб нам зразу туди,
Де від тіл не лишаються сліди,
Де рождає небо слово і звук...
Ta годую, птаху, тебе я з рук.
І у дому своїм новім мені
Ти співаеш: добре в кліті тісній.

МЕТЕЛИКИ

Метелики живуть дуже недовго.
Й ось уяви:
Одному з них дісталося
тепло і сонце —
А вже надвечір
Сонячні зайчики
провели його в небуття.
А другий жив у грозовий день —
І дорого в смерть
йому освітлювали блискавиці.
Третій же народився ввечері
І помер у перших проблисках
світанку.
Тепер уяви:
Є метеликів рай.
І в цім раю метелики
Намагаються збагнути,
Що ж відбулося.
І не можуть вирішити,
Якого кольору життя —
Золотого, сірого чи чорного.
І що таке смерть —
Сонячний зайчик,
Вечорова зоря
Чи проблиск світанку.

Але метеликового раю не існує.
Метелики просто перемелюють
Своїми крилами світло й тінь.
Пилок життя осідає
на їхніх крилах.
Ти дивишся на цей малюнок
І уже не бойшся померти.

ПЕРЕД ГРОЗОЮ

Перед грозою себе із азів
Ми осягали, і щоб не сколох
Серце — долоньками,
мов заборолом,
Ніжно прикрила за мить до грози.
Перед грозою був злий, наче пес,
Вітер — з небес
рвав позлітку над нами.
Сонячну скалочку поміж човнами
Я заховав серед заводей-плес.
Перед грозою у сто свіч краси
Обрій спахнув за твоїми плечими.
Стукало серце в долонях
причинне.
Ми воскресали за мить до грози.
Перед грозою сумним був твій зір.
Вій тримтіли і світ малювали,
Пристрасть земну і небесну єднали
Очи жагучі за мить до грози.
Перед грозою прийдешнього зик
Чувся у шелесті тихім травинки.
...І малювала мені ти картинки
Блискавки пензлем
за мить до грози.
Перед грозою у сто свіч краси

Помер Маленький Принц,
Не доживши до мого дитинства,
І став казкарем твоїх снів.

* * *

Погасить на зорі зорю,
Сну рани вилиже, як хутро.
І зайде.
Краплі перламутру
Їй промінцем зі щік зітру.
Не гляне вслід своїй сестрі,
Що гасне, а зі мною прямо —
Увісь!

...Останніми рядками
Махну — й змахну останній гріх.

ОБІТНИЦЯ МОВЧАННЯ*Олена Свердленко*

Я все сказав і віткі я словами,
Як загнаний до напівсмерті кінь.
Лиш піна й стогні...

Люди, я із вами
Не поділюсь ним,
що б не значив він.

Не знати вам, як з Музою навзаєм
Встромляєм в тишу
вічне ми перо, —
І в дзеркалі атраментом стікає
В бездонну чорну ніч її нутро.

Павло КРИЧЕВСЬКИЙ**«ЯК ВСЕ ПЕРЕПЛЕЛОСЬ!
СКОРИШЕ НА СВОБОДУ!»**

Не знати вам. Скачіть у скоромовці
На бліск жаданих заповітних сонць.
З обочини назустріч вам помовчу,
Близький не затемнивши горизонт.

Не знати вам, хоч я життєві узи,
Ділю із вами й дні низький сувій,
Як загнана моя єдина Муза
Простогнє ув останній стогн мій.

НАДІЙ

Ти уночі додому тихо йшла
Крізь вулиць згортики
й сторінки кварталів.

Зачитані хмарки поволі мчали
Із болем правд і кривд. Німа імла.

Був дім, а в нім горів і гас камін,
І розгоряється знову. Ти мовчала.
А я подумав: «Є у слів начало —
Вогонь свічі,

твій погляд, наче дзвін».

Яка небес бездонна синява!
Як світиться, як серце ожива!
Тим світлом неословлене все діше

I подихом гойда зірок вуаль...
Світ перших слів крихий,
немов кришталь.
Дивись у вісі, влови його

крізь тишу.

КВІТЕНЬ

Берези, мов пергаменту сувій.
В соку жертовнім

всі північні парки.
Слова дрижать, зливаючись

в ремарки, —
Прощаальна драма

промайнулих мрій.

I перший грім у пам'яті старій
Розбився,

i, вгорі зімкнувшись, арки
Замкнули звук.

І заяскрів над парком
Німий знак запитання угорі.

Про вічне все кричат
й кричать граки,

Всю ніч шепочуть рятівні струмки.

Колишні дні міліють непомітно.

Приречено гіркі дими висять.

Життя минуле в полум'ї баґать.

...Torішню осінь спалюють у квітні.

ЗНОВУ З ТОБОЮ

Життя яку ж бо має форму? —

Круг?

Його прошли? Прорвали?

Біля входу.

Відкриєм далі що?

Тремтіння рук...

Продовження? «Так не буває?»

Коду?

Продовжується все. I ти мені

Летиш в обійми настанок.

Де ж ми?

Лиш зорі мерехкі в тривожнім сні...

Поглянь: який ручний
і безбережний
Над нами космос!

Вдвох ми летимо.
Лишиш зі мною
в позасвіті вічнім!
Як дивно: ми востаннє живемо

I вперше — дишемо
життям космічним...

КОЛИСКОВА*Машенець*

Заснули в деревах
останні вже звуки,
I з тихим дзюрчанням

все ближчають сні.
Iтишу прозору вітреч п'є з весни

Do ранку. I ми не уникнем розлуки
Z піснями трави і пташок угорі —
Вони засинають з тобою, дитино.

У ніч чарівливу
mi двері прочиним,

З тобою бродитимем там до зорі.

De морок у келихах квітів осів,
Зустрінуть нас, доню,
задумливі фей.
Do ніг наших тихо, неначе трофеї,
Довірливо скотяться крапельки слів.

I будуть бажаннями
срібно дзвеніт

Сестрице, ти пролийсь мені
Сльозою

Ta й на папір. O, не спіши

В позасвіті.

Неначе пристрасть у душі

Й причастя —

Tvoe вино. Zвідкіль спливи

Це й світить?

Скажи, як жити, щоб було

Всім світло?

Переплелися нам путі,

Цілюща.

Ti вірш: місце є в житті,

De душі

Lюдей, квіток — усі віки

Zелені,

I поетичні є рядки

Natxenni,

Jakі б світили, гріли всіх

Na світі?

Kиваєш, тихо рониш сніг

I... світиш.

* * *

Sotvori мене до початку світла.
Vologa небес буде знати: розквітла
Grudka мерзлої землі
в гінкий пагінесь

Soncia, i oсяє усє промінець.

Sotvori мене до початку звуку,

Do шелестіння вій,

що струшують крижинки

U прощання, коли «Як життя?»,

мов щит і меч в руки,

Kinutti meni

для останнього поєдинку.

Sotvori мене до початку осмути.
B маленьку планету

sviї smiх srїbno-juñij

Vidlij i proshepchi:

«Na pereputtyax

Xai ne vіdpustit tebe

z moih sniv vіdlunnja...»

НІЧНИЙ МЕТЕЛИК

Gladin — mow chornе polotno.

Iz sadu plinie holod nochi.

Jy metelik b'єt'sya u vіkno,

Zi mnoyu poruch buti xochet.

**«ПОЕЗІЯ —
ЦЕ ЗАВЖДИ
НЕПОВТОРНІСТЬ...»**

До Всеукраїнського дня поезії, який громадськість відзначає 21 березня, бібліотека філія № 9 (Народний дім) м. Червонограда організувала для учнів шкіл — своїх читачів літературну зустріч «Пізнай себе в поезії». На ній запросили юних авторів — слухачів місцевого відділення Міжнародної академії літератури і журналістики. Таке живе спілкування з ровесниками виявилося особливо цікавим і корисним для всіх.

Провідний бібліотекар Ольга Бондарчук розповіла про історію запровадження Всеукраїнського дня поезії (рішення прийнято 1999 року ЮНЕСКО) і надала слово керівнику відділення МАЛІЖУ, члену Української асоціації письменників Наталії Кічун-Лемех.

Представляючи своїх вихованців, вона зазначила:

— Це — ті юні літератори, які постійно працюють над художнім словом, повсякчас удосконалюються. Для них поезія і проза стали своєрідним стилем життя, вони завжди відчувають духовну потребу щось писати, творити, зберегти це на папері і передати для інших, передусім, для своїх ровесників-школярів.

МІЖ НЕБОМ І ЗЕМЛЕЮ

Поетеса з Червонограда, автор трьох десятків книг, численних публікацій у періодиці, в альманахах та в Інтернет-виданнях Людмила Ржегак не випадково назвала свою нову збірку «Землі і Неба перегуки» (Червоноград: Панорама, 2016 — 114 с.), де подала під однією обкладинкою вибрані твори із багаточного попереднього додатку (звісно, найдорожчі серцю) і щойно написані. Її творчість торкається високих небесних сфер, духовності, і водночас вона глибоко під重温ається всіма земними проблемами, дякує Всешильному за все:

«Я дякую Богу за кожну хвилину і день.
За сонце ласкає і тиху молитву пісень.
За шепті трави,
за межені танці тіней,
За хліб і за сіль дорогих моєму серцю людей».

Серед дорогих людей — її чоловік Володимир Федорович, який, на жаль, уже спочив у Бозі. Саме його світлій пам'яті присвячені «Землі і Неба перегуки»:

«Ти ішов зі мною в радості й тривозі,

В сонячну погоду й заметіль. Хай вітри солоні на крутій дорозі,

Ти ішов зі мною в радості й тривозі...»

Насамперед поетесі болить душа за долю України, серце плаче за полеглими бійцями, і разом з тим вона возвеличує Героїв, які загинули в зоні АТО. Вона ненависно ставиться до ворога-загарбника, не жаліє і внутрішніх ворогів:

А далі відбулася безпосередньо творча частина зустрічі. Своїм віршем, у якому є рядок «Поезія — третіння миті...», розпочала її Наталія Кічун-Лемех. Опісля зуслухали авторські твори з уст слухачів МАЛІЖУ. Перед присутніми виступили Ольга Бучек, Маркіян Лехман, Юлія Симак, Дарина Пупко, Олена Федюра, Максим Паславський. У їхніх текстах — теплі, ширі почуття, любов до всього живого, природи, свого народу й України, рідного слова, глибока духовність, бажання усім миром, навіть прагнення вирішити «дорослі» проблеми, радше сказати — вирішити їх за дорослими, бо ті часто бувають «глухими та нечулими» до дітей, юні. І тут далеко не найвінніший дитячий максималізм, якому би здалося на перший погляд, а відвітість думок і біль серія, тригова за майбутнє сусільства. Недарма стверджують, що дитину не обдуриш!

«Поезія — це завжди неповторність...» — навела у заключному слові цитату з Ліні Костенка Наталії Кічун-Лемех. Ольга Бондарчук ознакоючила читачів із збірками, альманахами, періодичними виданнями, де надруковано творчи портрети червоноградських маліжів, і які зберігаються у фондах бібліотеки філії № 9. На згадку про зустріч юним літераторам вручили подарунки.

«Стой луна від куль під Гловайськом, Бентежист плот зловіще слово «Град». І суне знов на нас вороже військо, «Заговорив» нищівний автомат. Життя бійця дрижить на волосині, Стікає кров поволі на траву. Матуся сіве»

жеде з дороги сина, А супостати ділять булаву...»

Промовисто звучить назва розділу «Не стріляй в серце України!». Цим сказано все! Вірші, написані Людмилою Ржегак навіть кілька років тому, не втратили своєї актуальності і тепер, а деякі з них видаються прогностичними.

Випередити час, передбачити розгортання подій її емоційно висвітлити у поетичному тексті — для цього потрібен дар, талант, яким наділена Людмила Ржегак.

Усі свої почуття, переживання поетеса передає високим художнім словом, бо «У Слові правда віковічна» (назва ще одного розділу; а всього їх — дев'ять). У неї неповторний стиль, манера письма, цікаві образи, кожна фраза несе глибоке смислове навантаження, вірш «наповнений» життєвою мудрістю. Їх легко відізнати з-поміж творів багатьох інших авторів. Так ніхто не напиші!

Ta все ж, попри життєві катаклізми, суспільні проблеми, «Світ живе у вимірі краси» (також назва розділу). Хіба може поет не насоложуватися прекрасним, широко дивуватися і захоплюватись творінням людських рук і сердець, людським генієм, красою Природи — це вже творіння Боже... Автор — життєлюб! У неї багато життєстворчих мотивів.

I в новій збірці Людмила Ржегак традиційно надрукувала присяти друзям, колегам, онукам, переклади, а за зaintrigувала читача віршами, написаними польською мовою. Оригінальні філософські етюди літератора — це також справжня поезія в прозі.

Ілюструвала збірку художниця Аліна Бердник (Покровська) — внучка Людмили Ржегак. I це вже далеко не перша співпраця родинного творчого tandemu.

Тарас ЛЕХМАН, журналіст

Джерела

ПРАГНУ ДО ТЕБЕ ДУШЕЮ І ЗОРОМ, МІЙ СТЕПОВИЙ КРАЮ!

Читаєш вірш Надії Ріндич — і немов здійснююеш подорож у степовий Крим, де в цвіту вся земля і калина під вікном, де в'ються бджоли над вишнями. Цими рядками з вірша «Село моого дитинства» розпочався її ювілейний вечір «Поезія і музика» в Сімферопольській міській бібліотеці ім. О. Пушкіна.

Н. Ріндич — не професійна поетеса. Вона закінчила Сімферопольське вище професійне училище сервісу та дизайну, здобувши фах майстра з пошиття одягу, працювала в дитячому садку. Учнівське захоплення поезією і складання віршів, які друкувалися в районній газеті, в дорослу віць шліфувалося і вдосконалювалося в пейзажній ліриці, у римованих присвятах колегам до ювілейних дат і родинних свят.

Коли в районі оголосили конкурс на створення гімну Нижньогор'я, Н. Ріндич також включилася в цей поетично-музичний проект. Гімн був написаний на музику Олександра Мишустова, затверджений. Це додала авторам упевненості в собі.

— І ми вирішили здійснити ще масштабніший проект: створити для кожного села свою пісню, — розповідає Надія Степанівна. — Вона буде і його візитівкою, і повністю репертуар місцевих самодіяльних колективів новим музичним матеріалом.

Почала реалізовувати цей задум, звичайно, з Михайлівського. Тут її отчій дім і власний. Тут народилися діти, внуки. Садами помережені вулиці з багатоповерховими будинками і традиційними сільськими місцями обійтися. Вона знає тут кожного в обличчя, чи чим знаменитий і гідний уваги за труд. Потім склалися в пісенну риму відомості про інші населені пункти, що входять до Михайлівської сільради.

Щоб зібрати інформаційний матеріал про всі села району, Н. Ріндич провела справжню дослідницько-пошукову роботу про їхню істо-

чність.

Дві пісні на слова Н. Ріндич — «До мами» і «Калинові візерунки», музику до яких написали кримський композитор Дмитро Малий і Валеріан Стратуца із Санкт-Петербурга, прозвучали на початку вечора у виконанні заслуженого працівника культури України та Криму Ореста Мартиніва. Справжнім сюрпризом для всіх стала прем'єра нового твору «Напиши мені пісню, маestro» в присутності автора музики Дмитра Малого. В його основу покладено реальний факт, коли Віра Сергіївна на одному із заходів до Міжнародного дня людей похилого віку в Російському культурному центрі, спілкуючись із композитором, напівжартомана-

півсерйозно сказала йому:

— Напиши мені пісню.

Дізнавшись про цю розмову, Н. Ріндич ввела її фабулу в поетичний текст, а виконала пісню учениця Сімферопольської музичної школи № 1 Влада Савинова.

Всого поетеса присвятила майстрині близько сімдесяти віршів.

— Це — свого роду уривки з книги Віри Сергіївни «Мелодії на полотні», викладені в поетичній формі про їх життя, долю і творчість. І в цьому їхня незвичність, — говорить син майстрині Вадим Ройк.

Він подякував поетесі за присвячені її мамі вірші, душевні, доброзичливі, в яких — любов до людей, Вітчизни і рідної землі. Родина Ройків, за його словами, має намір видати їх спільно з поетесою окремим збірником. Вадим Ройк повідомив, що дніми отримав електронною поштою від В. Стратуци ноти до ще одного вірша Н. Ріндич — «Площа імені Віри Ройк», які він передасть О. Мартиніву для виконання. Отже, і ця пісня також зазувчить, як і шість попередніх, написаних композитором на її слова.

Музику до віршів поетеси пише також композитор Володимир Могильницький. А пісня «Цвіте мигдал», створена в співавторстві з Наталією Якою, була відзначена на двох фестивалях бардівських творів — в Алушті та Білоруському місті Жлобіні.

Доторком до світлого життів назвала зустрічі Надія Рін-

ич з учнями Михайлівської ЗОШ вчителькою української мови та літератури Людмила Сердюк.

— Її талант — це самородок, що засяв у поезії та пісенній творчості, — сказала вона. — Завдяки Надії Степанівні в школі відбулася чудова зустріч з Вірою Ройк під назвою «Вона вишивала Україну», а сьогодні я можу сказати, що вона вишивала життя.

Свої вірші Н. Ріндич, яка має російські та українські родинні корені, також пише двома мовами, створила їх близько трьохсот. Прочитані нео на вечорі україномовні поетичні рядки стали, за словами Л. Сердюк, чи не вперше почутим нею за два останніх роки публічним звучанням української мови, яка зникає з ужитку на півострові. Вона прозвучала також у виступах вокального дуету «Мальви» в складі Валентини Пилепак і Наталії Белої, які спеціально приїхали з Нижньогорського в Сімферополь на цю зустріч Н. Ріндич із читачами, щоб показати, як її шанують земляки.

Її і самій дорогий район Центр Нижньогорське. Пройде по вулиці Перемоги, де є будинки, що вистояли, не похитнувшись, як і весь наш народ, у Великій Вітчизняній війні. Зверне на Молодіжну, а за селищем шумлять сади, хвильми котяться під подихом вітру золотисті хлібні поля. І немає для неї землі країої, ніж безкрайній степ, який долею випало її полюбить.

Ірина ЛІСНЕНКО

м. Сімферополь

УВАГА! ТЕРМІН ПОДАННЯ ЗАЯВОК НА КОНКУРС «МИ — ДІТИ ТВОЇ, УКРАЇНО!» ЗАКІНЧУЄТЬСЯ 10 КВІТНЯ!

УМОВИ КОНКУРСУ:

- Мова конкурсу — українська.
- Вік учасників — учні 8-11 класів.
- Номінації конкурсу — «Поезія», «Проза», «Публіцистика».
- У номінацію «Поезія» конкурсант має надіслати 5-8 віршів.
- У номінації «Проза» та «Публіцистика» надсилаються роботи на вільну тему обсягом 4-8 сторінок.

Учасники конкурсу повинні вказати повністю своє прізвище, ім'я та по батькові, вік, адресу, навчальний заклад, телефон та електронну адресу.

Термін подачі конкурсних робіт — з 1 лютого до 10 квітня 2016 року на електронну адресу газети «Кримська світлиця»

— kr_svit@meta.ua

Твори учасників Всеукраїнського літературного конкурсу

«Ми — діти твої, Україно!» ім. Д. Кононенка публікуватимуться в газеті «Кримська світлиця».

У КІЄВІ НАГОРОДИЛИ ПЕРЕМОЖЦІВ КОНКУРСУ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ «ЗМАГАЙМОСЬ ЗА НОВЕ ЖИТЯ!»

20 березня в Києві відбулася церемонія нагородження переможців І-го Всеукраїнського (XII Всеукримського) конкурсу учнівської та студентської творчості імені Марії Фішер-Слиж «Змагаймося за нове життя!», присвяченого Лесі Українці.

У 145-ту річницю народження великої поетеси Всеукримський конкурс став Всеукраїнським. Цього року в ньому взяли участь понад 2500 дітей із всіх регіонів України, в тому числі в очній частині в Полтаві близько 500. Конкурс відбувався вже традиційно в семи номінаціях: «Твір», «Декламація», «Інсценізація», «Науково-пушкування робота», «Малюнок», «Аудіовізуальний твір» і «Вокал». Роботу конкурсантів оцінювало професійне журі, до складу якого увійшли відомі письменники, поети, журналісти, актори та науковці. Головою журі була професор, доктор філологічних наук, співорганізатор та екс-директор музею Лесі Українки в Ялті Світлана Кочерга.

Організатори заходу – ДП «Кримський дім», ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», Федерація професійних спілок України, арт-центр «SweetArt-Знання» (Чернівці), громадські організації: Педагогічний центр «Академія» (Полтава), Кримський центр ділового і культурного співробітництва «Український дім», «Союз вимушених переселенців», «Таврійська гуманітарна платформа». Багатолітнім головою організаційного комітету конкурсу є заслужений вчитель України Тетяна Захарова.

Організатори заходу із задоволенням зазначають, що серед понад 300 переможців конкурсу є представники абсолютної більшості регіонів нашої держави, в тому числі з АР Крим. Особливу активність проявили школи зі Донецької, Луганської, Сумської, Одеської, Дніпропетровської, Волинської, Івано-Франківської, Полтавської та деяких інших областей. Був також учасник з Росії.

20 березня у церемонії нагородження переможців взяли участь понад 500 осіб із більшості регіонів України. Символічно, що гала-концерт, у якому була представлена творчість конкурсантів, розпочався із виступу кримського школяра Кам'яни Шалала, який прочитав вірш Л. Українки «Завжди терновий вінець...». Юний кримчанин є вихованцем зразкової театральної студії «Світанок» (м. Сімферополь, керівник Алла Петрова).

Зворушливо прозвучали й слова чарівної ведучої концертної програми Марії Гавви: «Так само 2004 року на міському етапі конкурсу в невеличкому кабінеті української мови Тетяни Захарової сімферопольської загальноосвітньої школи № 29 декламувала конкурсну поезію і я. Відвідини Музею Лесі Українки в Ялті були для нас величезним подарунком та привileєм. Тоді ще навіть і не мріялося, що сьогодні матиму за величезну честь та не менший приїзд стояти на столичній сцені...».

Серед багатьох яскравих виступів переможців конкурсу можна згадати, зокрема, блискуче декламування перлини інтимної лірики – поети «Сон літньої ночі» п'ятикласницю із с. Лучки Сумської області Ганною Пономар та довершений виступ Юлії Лукіної з м. Путівль Чернівецької області й Стефінів Руслані з м. Калуш Івано-Франківської області, проникливе виконання пісень школяркою з Дніпропетровщини Кариною Плакідою, ученицею із м. Краснолиманськ Донецької області Вікторією Тихою, школяркою з м. Олександровка Донецької області Олеєсю Мелешко, студенткою із Полтави Ганною Семеренко. Чудовим і незабутнім є виконання пісні на слова Лесі

Українки «Безсонній нічі» колективом «Браво» з містечка Заліщики Тернопільської області, які вже стали зірками в YouTube.

Тепло зал зустрічав і покази уривків з драми-феєрії «Лісова пісня» у виконанні студентів Полтавського університету економіки і торгівлі та народного театру «Арлекін» із м. Кременчук Полтавської області.

Кримського колориту надали заходу й виступи у кримськотатарських національних костюмах Еміне Шукурджиевої разом із сестрою, які прочитали вірш Л. Українки «Татарочка».

Заступник міністра культури України Андрій Вітренко тепло привітав переможців конкурсу і сказав, що «це тільки початок». «Конкурс буде збирати тисячі, десятки тисяч представників творчої молоді», – впевнений представник органів влади.

Заступник голови Федерації профспілок України Євген Драп'ятій згадав про співпрацю в організації конкурсу в Криму і нагадав про значення творчості Лесі Українки для сучасних українців. За його словами, поетеса, попри хворобу, мала «небесні крила», тому він зачликаєв пристраститися до джерел рідної культури, щоб оновити національні цінності та знайти спасіння для нашої країни.

Голова журі конкурсу С. Кочерга наголосила, що «ми потрібні Лесі, а ще більше – вона нам, потрібні її талант, оптимізм, відданість, непафосний патріотизм». Член журі конкурсу, координатор ГО «Таврійська гуманітарна платформа» Андрій Іванець висловив тверде переконання, що конкурс з часом у новій якості, як всеукраїнський, повернеться у Крим і що його переможці зможуть, як і раніше, відвідувати прекрасний Музей Лесі Українки в Ялті. Він також висловив сподівання на більш ефективну співпрацю з центральними

органами влади у проведенні конкурсу. А. Іванець подякував засłużеному вчителю України Т. Захаровій, завдяки самовідданій праці якої це мистецько-освітнє дійство відбувається ось уже дванадцять років.

Голова оргкомітету конкурсу Тетяна Захарова подякувала всім, хто доклав зусиль для проведення І Всеукраїнського і XII Всеукримського конкурсу, присвяченого Л. Українці. Вона підкреслила, що без допомоги директора ДП «Кримський дім» Лесі Скорика, директора ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» Андрія Щекуна, громадсько-політичного діяча Олексія Бурбака, заступника голої ФПУ Є. Драп'ятого, голови Державного комітету з питань телебачення та радіомовлення України Олега Наливайка, виконавчого директора ГО «Союз вимушених переселенців» Володимира Ляшенка та інших небайдужих співітчизників, серед яких Маргарита Араджоні, Олег Смирнов, Валентина Потапенко, Василь Овчарук, провести захід цього року не вдалося б.

«Кілька місяців поспіль конкурси спонукав школярів та студентську молодь у багатьох великих містах і маленьких селах Криму та України загалом перечитати й осмислити творчість геніяльної української письменниці, по-своєму передати захоплення вишуканим словом Лесі Українки, віддати належне її титанічній праці й мужності жінки-«ломикаменя». І найкращим дарунком для поетки в 145-й день її народження є єднання дітей і дорослих, викладачів, учителів, батьків навколо любові до українського слова і нашого генія», – сказала Тетяна Захарова.

Нагадаємо, що Всеукримський конкурс учнівської та студентської молоді «Змагаймося за нове життя!» ім. М. Фішер-Слиж був започаткований у 2004 році. Уперше він

відбувся одночасно в Сімферополі, Севастополі та Ялті. Тоді в ньому взяло участь декілька десятків дітей. За роки проведення кількісний та якісний рівень змагання зростав, розширявся географія конкурсу. У 2014 році на конкурс у різних номінаціях і вікових категоріях постало заявки близько 1500 учасників. Конкурс відбувся тільки в номінації «Малюнок» (в очному і заочному турі взяло участь близько 500 конкурсантів). Інші номінації проведені не були. У 2015 році конкурс відродився на теренах Полтавщини, де виявили особисте бажання позмагатися в різних номінаціях близько 400 учасників. Новациєю конкурсу стало проведення змагання ще за однією номінацією – «Вокал». 2016 року Міністерство культури України та ГО «Педцентр «Академія» (Полтава) виступили з пропозицією відродити конкурс у Всеукраїнському масштабі.

Прес-служба оргкомітету конкурсу «Змагаймося за нове життя!»

МОЯ БАБУСЯ

Мою бабусю звати Андреєва Євгенія Григорівна. Вона народилася та жила у місті Томськ. Коли вона зустрілася з дідусем, вони через деякий час переїхали до Криму. У моєї бабусі п'ятеро дітей і вже восьмеро онуків.

Євгенія Григорівна працювала у дитячому садочку вихователькою. Робота забирала увесь вільний час. Не було можливості зайнятися улюбленою справою — вишиванням. Та ось коли вийшла на пенсію, взялась вишивати. У неї майстерно і дуже художньо виходять різні картини. Бабуся вишивав хрестиком, найбільше подобається їй вишивати природу, де кольорові квіти та грайливі тварини.

Дякі роботи вона дарує своїм дітям чи подругам на свята. Бабуся каже, що немає кращого подарунка, ніж вишивка. Адже в

картину вона вкладає своє душевне тепло й щиру любов. Подарунок, зроблений власноруч, — кращий, ніж куплений у магазині. Так і пам'ять про людину залишається!

Моя бабуся віддає вишивці картин увесь вільний час, за-

буваючи про різні проблеми. Але завжди знаходить хвилину поговорити зі мною. Я люблю тебе, рідненька!

Софія СУББОТКІНА,
учениця 10-Б класу ліцею
мистецтв м. Керч, член клубу
«Юний журналіст»

НАШ АНСАМБЛЬ ВІОЛОНЧЕЛІСТІВ

Раніше нас у колективі було більше, але багато випустилися зі школи. Керівником ансамблю є наша улюблена вчителька Олена Степанівна Волкова. На День матері ми грали пісню «Рідна маті моя», де музику до поезії Андрія Малишка написав Глатон Майдорода. Вітали також цією піснею — віршем учителів ліцею мистецтв. Під нашу музику Віра Павлівна Пальоха, учитель української мови та літератури, читала вірш Андрія Малишка.

Щороку в квітні у нас проходить традиційний міський концерт. І не було ще жодного разу, щоб ми в ньому не брали участі. У нас досить різноманітний репертуар: «Ноктурн» Таривердіє-

ва, «Неаполітанська пісенька», концерт Вівальді в дуеті Василини Ковальчук і Юлії Лохматової, «Рідна маті моя», «Престо», колискова Світлани з фільму «Гусарська балада». Зараз працюємо над сучасним твором «Плескай у долоні» у стилі джаз, готовимо «Каватіну», колискову з фільму «Цирк» та інше.

Музична школа стала для нас другою домівкою. Гадаю, коли ми закінчимо її, ніколи не зможемо забути щасливі хвилини, проведені тут, зокрема в нашому класі. Не забудемо нашу вчительку — Олену Степанівну, кожен урок якої наповнений духовністю, радістю, материнською теплотою, веселими історіями з

життя. Звичайно, більшу частину уроку ми невтомно працюємо. Займаємося досить багато і продуктивно. Олена Степанівна завжди каже, що як музиканти ми ростемо на очах, і якщо б у нас було більше часу, ми б вже були в Парижі!

Кожен з нас любить музику більше за життя. Знаєте, не все ідеально, бувають різні випадки: недовчив, мало часу, навчання в основній школі... але це все особливої важливості не має. Головне, що ми разом, ми все вміємо. І наша дружба, скріплена музикою, міцна, як нікого!

Дар'я ЦИГАНКОВА,
учениця 7-А класу ліцею
мистецтв м. Керч, член клубу
«Юний журналіст»

З АРХІВУ «КС»

Це зараз кримську Лесю Українку (маємо на увазі кримський «фірмовий» Лесин конкурс учнівської та студентської творчості, що став всеукраїнським) на ура приймають на материкову. А півтора десятка літ тому з нашою Лесею трапився у Києві ось такий казус...

* * *

Прикрай інцидент трапився з кримською делегацією в

ЯК ЛЕСЮ УКРАЇНКУ НА КОНГРЕС НЕ ПУСКАЛИ...

перший день роботи Всеукраїнського форуму українців. Служба охорони Палацу «Україна» чомусь побачила загрозу для безпеки його учасників у кількох десятках книг, які генеральний директор Всеукраїнського інформаційно-культурного центру в м. Сімферополі Галина Хмільовська хотіла вручити гостям Фо-

руму. Може, вартових насторожила картонна коробка, в яку були запаковані книги? Галина виклава книги, але сторожа не поступалася. Може, зміст двотомника Лесі Українки, видрукованого у

кримському видавництві «Доля» вперше двома мовами — українською і кримськотатарською, їх збентежив? Кримські делегати силувалися пояснити непоступливим хлопцям з раціями, яке зна-

чення має для Криму і всієї держави такий духовно-інтеграційний крок, та Лесин «Той, що в скалі сидить» і то, напевне, був би сердечнішим...

Довкола книг почали збиратися люди, десь взявшись всідуєти кореспондент Радіо «Свобода» з диктофоном напоготові. Кримчани розгортали перед охоронцями кожну книжку, демонструючи, що вони подарунки, бо адресовані конкретним людям (навіть для президента Л. Кучми був підписані екземпляри), що ніхто не збирається порушувати податкове законодавство й торгувати на форумі Співакою Досвітніх Огнів (якщо ще й у цьому підозрюють кримських делегатів).

Ні, не пущать, бо була команда. Як? Від кого? Викликаний по рації начальник служби охорони ясності в абсурдну ситуацію не привніс.

Галина Хмільовська доказує охоронцям: тут не бомба, тут книги!

Дмитро Павличко (у центрі) рятує кримські книги і залишки репутації столичної служби охорони

«Джерельце»**ВІРШI НАШОГО
ДИТИНСТВА****ПЕТРО ОСАДЧУК**

Вперше Петро Осадчук (1937-2014) глянув на цей кольоровий світ у селянській сім'ї села Острівці на Івано-Франківщині. З важкого повоєнного дитинства запам'яталося, як з однолітками блукав у лісі, де не тільки слухав пташиний щебет, а й шукав грибів і диких ягід, як ходив з матір'ю в поле, прилучаючись до хліборобської праці. А вечорами при гасовому каганці зачитувався книжками.

Інтерес до поезії зродила в нього шкільна самодіяльність, у якій брав участь як читець-декламатор вже з другого класу. Учнівські концерти в березневі Шевченківські дні, сповнені хвилюючих віршів великого Тараса, чи не перші зронили в юну душу відчуття поетичного слова. Після закінчення Одеського університету почав трудове життя учителем-україністом у сільській школі. Згодом працював у райгазеті, в комсомольських і партійних органах, в апараті Спілки письменників України.

Видав понад десять збірок поезій, серед яких «Ясний світ» (1972) та «Все співає і росте» (1979), адресовані дітям. Багата на барви і звуки, тонка, вирізблена образність його майстерних віршів.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ

с. Пруди, Советський р-н, Крим

ВСЕ СПІВАС I РОСТЕ

Щойно дощ пролопотів
По дахах, стежках і лісті.
В дзьобках мокрих горобців
Крапеліки золотисті.
Звичайнісінка сосна,
Що у річку задивилася,
Забриніла, як струна,
Й сонечно зазолотилася.
Хата, сад і сірий кіт —
Все в перлинах-переливах.
Світ убрається в златоцвіт,
Як пройшла весняна злива.
Все співає і росте,
Як промчала громовиця.
Лугом сонце золоте
В кожній квіточці іскриться.

БІЛИЙ І СОЛОДКИЙ СВІТ

Біла гречка зацвіла
Біля нашого села.
Білий лебідь сів на став —
Білим світ сьогодні став.
Пахне медом у садку,
Молоком — у кухлику.
— Бо довкола, — каже дід, —
Білий і солодкий світ.

СОНЯЧНИЙ ЗАЙЧИК

Зайчику-стрибайчику,
Чом ти не збагну,
Як ти, побігайчи,
Виліз на стіну?
Як це ти, маленький,
Подолавши страх,
Крізь віконо швиденько
Вискочив на дах?
Ген сміється в небі
Сонце золоте,
В нього, як і в тебе,

СТЕЖКА

Біг я стежкою до хати —
Дош хапав мене за п'ятир.
Біг я стежкою щодуху —
Дош кричав мені над вухом:
«Я залю тебе водою,
Як зрівняєш з тобою,
Під ногами в тебе, хлопче,
Скоро річка захлюпоче!»
Але стежка — молодчина!
Прудко бігати навчila:
Я домчав-таки до хати —
Дош не зміг мене пімати.
Тому він зі злості в шибку
Барабанить швидко-швидко.
Тому він в супрязі з вітром
Нагинав додолу віти.
Але згодом до кімнати
Сонце глянуло крилате,
І побачив я, що злива
Стежку геть усю залила,
І вона тримтить, неначе
Під водою тихо плаче...
Жаль, що я не зміг сковати
Свою стежечку до хати.

2001 рік, Київ. Петро Осадчук (крайній праворуч) — на III Всесвітньому конгресі українців. І наш Данило Кононенко...

Невідомо, як далеко зайшов би конфлікт (пролилися, нащасти, поки що лише сльози), якби не мужній Дмитро Павличко, котрий, звичайно ж, не міг пройти мовчки мимо такого глуміння над здоровим глузdom і відразу став горою на боці поезії. Поки присоромлені охоронці шукали якіхось аргументів, щоб вправдати перед паном Дмитром солдафонську неповагу до української літератури, кримчани разом зі своєю двотомною Лесею гордо пройшли до зали.

Можна було б забути і не приділяти тепер стільки уваги цій класичній для країн з переходічним ладом історії. Та чому хочеться вірити, що перехід цей стане бодай на крок коротшим, якщо ми разом з читачами ще раз хоч би подивуємося тому, до чого може привести неповага до рідного слова...

Віктор КАЧУЛА

«Кримська світлиця»
за 24 серпня 2001 р.

«ВЕСНА ІДЕ – МИР НЕСЕ!»

Під такою назвою минулі неділі проходило свято весняного рівнодення в експозиції просто неба «Козацький зимівник» музею історії сільського господарства Волині-скансен, що в селищі Рокині Луцького району.

Людина – дитя Природи, Всесвіту і Творця. «І сказав Бог: Створімо людину за образом Нашим, за подобою нашою...». Отже, вона наділена від Природи особливою любов'ю до Землі, до Води, до Сонця. Тобто народ пов'язував себе із діями високих небес. Тому в рамках селянської звичаєвості відбувалося вшанування пір року.

Весняне рівнодення на сьогодні вважається одним із найцікавіших і найунікальніших явищ природи. Цього року воно припадає на другу половину березня 17-19 числа, коли Сонце переходить з південної півкулі в північну.

Цього дня світло і темрява розділяються порівну, по 12 годин. Уже в наступні години і дні подовжуватиметься тривалість світлового дня аж до 21 червня – дня літнього сонцестояння. Адже з цього часу день збільшується на макове зернятко, на курячий крок, на гусячу лапку. Вважалося, що саме з цього дня починаються поновлення в природі: перший весняний грім, набухання бруньок на деревах, буйне проростання зелені.

Рівнодення – це не тільки астрономічне явище, а й важливий період року в культурі різних народів. Здавна саме цього дня наші предки святкували настання весни, яке було сповнене важливим сакральним змістом – перемоги світла над пітьмою, пробудження всього живого і початку нового життя. Це свято ще називали святом Ярила – на честь бога Сонця, кохання та весняної пристрасті і родючості. Урочисто святкували праслов'яні весняне свято ЯРИЛИ. З прийняттям християнства стародавнього Ярила замінили на Гаврила. Образ Ярила уявляли молодим гарним парубком. Яри-ор або Яр-хміль – це чоловічий образ Весни, під парою дівчині-весні. Не допускалося самотності на весні, коли все пробуджується у природі та парується для продовження роду.

«Весну діждали – заспівали. Колесом, колесом сонечко вгору іде. Ярило весні веде. Весну веде, зиму жене. Весну веде, крутим калачем, А зиму жене ясним мечем. Теплим вітром, дрібним дощиком».

Саме в той день і час розпочався дощ зі снігом, холодний вітер доймав до кісток. Така погода ніби показувала, що зима не бажає здавати свої позиції і всіма силами

намагається затриматись ще хоч би на день-два. Та молитви-славлення до Всесвіту і рідних Богів Волинської громади РІДНОВІРІв «Лада», які проводили тут святу годину, славлячи бога весняного сонця Ярила, спонукали стихію поступитися весняному сонцю.

Науковці музею організували інтерактивне обрядодійство – свято Першої борозни. В кінську збрую запряглися чоловіки. Їм допомагали юнаки з міста Луцька. Під дружній галас оточуючих вони розорали ниву. Рунтато МиКола освятив зерно, а козак Сашко засіяв посвячене зерно, тим самим здійснивши давній обряд наших предків – свято Першої борозни.

Потім до вогнища підішла молода, незаміжня дівчина і промовила:

«Ой Леле ясна, Діва красна!

Дружина Ярила, Ти любов породила!

Прийди до нас

Мати-Весну закликати,

Весну закликати,

Мороз проводжати!

Ой Леле красива, Діва вродлива!

Виряджай свого мужа,

в нього сила є дужа!

Ти виходь із Ярилом,

Богом нашим Джурілом,

Хай земля воскресає,

хай життя просростає!».

Образ весняного Бога Ярила успішно зіграв молодий і стрункий юнак з Вересневого району міста Луцька Роман Жовтобрух, який у білій світлі, заквітчаний вінком із життім споном обійшов присутніх та учасників свята з побажанням на щастя і добро.

Науковий співробітник музею Наталя Антонова організувала юнок із Рокинівської НВК, які заспівали веснянки. А молодиця з музею винесла дітям свіжоспечено печиво у вигляді жайворонків і пригостила дітей, щоб ті закликали первоптаків і весну.

Учасники і ветерани АТО також приїхали на таке свято, але не самі, а разом з дітьми Луцької гімназії № 4 та учнями Підгайцівської НВК. Вони оглянули дві експозиції музею, пограли у футбол, взяли участь в інтерактивному обрядодійстві. Вихованці Волинської молодіжної громадської організації «Школа козацького гарту» під оплески присутніх виступили з показовим виступом Бойового Гопака.

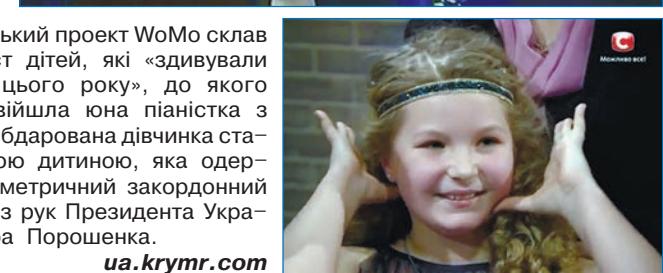
Завершилося свято братчиною, частвуваючи козацьким кулемешем та спільною молитвою за перемогу і мир. Весна іде – мир несе!

Олександр СЕРЕДЮК,
директор музею,
член Національної спілки
краєзнавців України

УКРАЇНА МАЄ КРИМСЬКИЙ ТАЛАНТ!

10-РІЧНА ПІАНІСТКА ХРИСТИНА МИХАЙЛЕНКО, ЯКА ПРИЇХАЛА З КРИМУ РАЗОМ ІЗ СІМ'Ю ПІСЛЯ АНЕКСІЇ ПІВОСТРОВА РОСІЄЮ, 19 БЕРЕЗНЯ ВИСТУПИЛА В РАМКАХ КАСТИНГУ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТАЛАНТ-ШОУ «УКРАЇНА МАЄ ТАЛАНТ».

НАРОДИ КРИМУ (ЗОКРЕМА, Й УКРАЇНЦІВ) ПРЕЗЕНТУВАЛИ НА ФОТОВИСТАВЦІ У КРИМСЬКОМУ ЕТНОГРАФІЧНОМУ МУЗЕЇ

У Кримському етнографічному музеї відбулося відкриття фотовиставки «Обличчя Тавриди. Народи» («Лиця Тавриди. Народы»), яка діє в рамках «святкування» другої річниці т.зв. «кримської весни».

На виставці презентовано 19 фотопланшетів, присвячених окремим етносам Криму кінця XIX – середини XX століття. Як повідомляє прес-служба «міністерства культури Республіки Крим», в основу документального матеріалу увійшли фотографії не тільки з колекції республіканського музею, а й фотографії інших кримських музеїв, архівів, приватних колекцій, фондів національно-культурних товариств півострова.

(<http://cistru.ru/ru>)

ТАК ЗВАНІЙ «ГУБЕРНАТОР» СЕВАСТОПОЛЯ СЕРГІЙ МЕНЯЙЛО ПОРДИВ КРИМСЬКИМ ТАТАРАМ ОСВОЮВАТИ ТЕРТОРИЇ «ВИСОКО-ВИСОКО В ГОРАХ»

Про це він заявив в інтерв'ю «Медузе». «До мене вони приходили в 2014 році і сказали: «Ми хочемо свою територію». Вибачте, друзі. Хочете свою територію? Будь ласка. Високо-високо в горах є неосвоєні території, будь ласка, беріть», – заявив представник окупаційної влади. Меняйло також додав, що «якщо хтось хоче жити в іншій державі, тому відкрите дорога». На коментар журналиста, що кримські татари хочуть жити в Криму, Меняйло сказав, що «треба просто менше приділяти цьому уваги, й іноді жорсткіше розмовляти». Також «губернатор» Севастополя заявив, що в його кабінеті висить портрет Сталіна з цитатою: «Якщо наші вороги нас лають, значить, ми на вірному шляху».

ТИМ ЧАСОМ...

«ГУБЕРНАТОР» СЕВАСТОПОЛЯ: «УКРАЇНЦІ – НЕГІДНИКИ, ЯКИХ КОЛИСЬ НЕ ДОБИЛИ»

По Києву ходять «молодики зі свастиками і зброя», які можуть вбити за георгіївську стрічку. Про це заявив «губернатор» Севастополя Сергій Меняйло в інтерв'ю виданню «Медуза».

Журналіст Ілля Азар відповів йому, що цей символ в очах українців дещо дискредитований, на що Меняйло відповів: «Не українців, а негідників, яких колись не добили».

За його словами, у Криму і, зокрема, в Севастополі люди «піддавалися кримінальним переслідуванням за алергію на українізацію».

«Якби не заборонялася російська мова і не нав'язувалася українська, якби не підміняли цінності, якби зі злочинців не робили героїв і напавки, то й таких протестних настроїв не було б», – заявив Меняйло.

Також «губернатор» Севастополя заявив, що в його кабінеті висить портрет Сталіна з цитатою: «Якщо наші вороги нас лають, значить, ми на вірному шляху».

(<http://meduza.io>)

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'ятирічно виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

О ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу́рологічні видання ДП «Національна газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою – <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

